

Izhaja vsak petek. — Izdaja časopisno založniško podjetje »Primorski tisk« Koper. — Naslov uredništva in uprave: Koper, Cankarjeva ulica 1, telefon 170 — Posamezni izvod 10 din. — Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo letno 1000 din ali 3,5 dolarja. — Bančni račun 602-70-1-181. — Rokopisov ne vračamo.

ŠKOCJANSKE JAME SO DOBILE ELEKTRIČNO RAZSVETLJAVO

Korak v veliki svet

Na Dan borca, v soboto 4. julija, so v Škocjanskih jamah ob prisrčni slovesnosti prvič zasijale električne luči, ki bodo približale velikemu svetu tudi te naše podzemeljske lepote — s tem se odpirajo Kraševcem nove možnosti za razvoj turizma

V soboto, na Dan borca, je bila v Škocjanskih jamah pomembna slovesnost, o kateri smo že pisali oziroma smo jo najavili. V jamah je prvič zasvetila električna luč in tako približala tudi te prelepe podzemeljske lepote velikemu turističnemu svetu, v katerega so s tem trenutkom stopile. Povsem nemogoče je bilo namreč s karbidovkami pokazati vse skrite lepote divjaškega podzemlja, ki jo šele z električno razsvetljavo prišlo do polne veljave.

Pred vhomom v jame se je dopoldno

zbrala množica ljudi, ki so od blizu in daleč prišli k slovesni otvoritvi elektrifikacije in prvemu obisku jam v svetlobi električnih luči. Med številnimi gosti so bili sekretar za blagovni promet LRS Miran Košmelj, predsednik OLO Koper Albin Duje, organizacijski sekretar OK ZKS Julij Tiil, predsednik sezanske občine Janko Valentičič, sekretar občinskega komiteja ZKS v Sežani Alfonz Grmek in drugi predstavniki sezanske občine in političnih forumov, zastopnik Turistične zveze Slovenije Boris Matajca, zastopnik SAZU, predstavnik turističnih podjetij Slavnik in SAP Turist biro (žal kljub vabilu ni bilo zastopnika Putnika) in številni drugi gostje.

Otvoritveno slavnost je začel in pozdravil navzoče goste predsednik ObLO Sežana Janko Valentičič, nato pa predal besedo predsedniku OLO Koper Albinu Duju, ki je v svojem slavnostnem govoru prikazal pomen velikega dogodka, ki bo imel močan vpliv na nadaljnji razvoj turizma na tem področju, na nadaljnjo krepitve turistične magistrale »Morje—Kras—Gore«. V obširnem govoru je tovariš Duje orisal razvoj in perspektive turistične dejavnosti v koprskem okraju in vpliv tega razvoja na naše celotno gospodarstvo. Pohvalil je prizadevnost kolektiva, ki upravlja Škocjanske jame, posebej pa je dal priznanje njim in izvajalcem del (Elektrosignal Ljubljana), saj jim je v kratkem času šestih mesecev uspelo realizirati investicijo 24 milijonov, kolikor stane napeljava električne razsvetljave v jame. Nakazal je tudi bodoče naloge, ki še čakajo svoje rešitve: ureditev naselij Škocjan in Matavun, zgraditev sodobne restavracije, parkirnega prostora, ureditev cest, zgraditev dvigala in drugo, na kar bo še treba misliti v najbližji bodočnosti, če naj temu edinstvenemu turističnemu objektu zagotovimo ugoden razvoj. Ob koncu govora je iz-

rekel predsednik Duje vse priznanje investitorjem in izvajalcem del ter še posebno toplo zahvalo republiškim organom, ki so omogočili to znatno investicijo.

Tvoriš Duje je nato simbolično odklenil vhod v jame in prižgal nove luči, nakar so si gostje ogledali podzemlje v svetlobi električnih luči. Nebotične višine in vrtoglavi prepadi podzemlja so šele zdaj prišli do polne veljave in so na vse obiskovalce napravile te lepote nepozaben vtis.

V OREHKU PRI POSTOJNI SO V SOBOTO ODKRILI SPOMENIK PADLIM V NOB

Dan človeka-borca - vseljudski praznik

Največje slavje ob Dnevu borca v koprskem okraju — Lepi spomenik sredi vasi bo vedno ohranjal živ spomin na padle — Prisrčno srečanje in pogostitev partizanskih mamic — Po slovesnem odkritju spomenika in slavnostnem govoru tovariša Ivana Regenta je nekaj tisoč ljudi s Pivke in Postojnskega napolnilo trate v Orehku ter v prijetnem srečanju proslavilo — S tem se odpirajo Kraševcem nove možnosti za razvoj turizma

Povsod po koprskem okraju je bil minulo soboto na kar najbolj slovesen način proslavljen Dan borca. Po vseh večjih krajih, zlasti občinskih središčih, so bile slavnostne akademije, pohodi partizanskih patrolj, goreli so kresovi in taborni ognji, bivši borci so obiskovali partizanske domove in mamice ter bolne borce. Vsa mladina je sodelovala pri krasitvi in čiščenju partizanskih grobov in spomenikov ter pri urejevanju naselij.

Največja proslava pa je bila v Orehku pri Postojni, kjer so vaščani ob pomoči občinskega odbora ZB Postojna, ki mu predseduje agilni Janez Kranjc, slovesno odkrili spomenik padlim borcem in žrtvam fašističnega nasilja.

Vsa vas je bila kot pravo partizansko taborišče. Opoldne so se

pri partizanskem golažu zbrale številne patrolje, prišli so prvi gostje. Med njimi je bil ljudski poslanec postojnske občine, priljubljeni tovariš Ivan Regent, ki je na popoldanski slavnosti odkril spomenik in imel slavnostni govor. V njem je poudaril naše nenehno hotenje po lepšem življenju, ki so mu postavili temelje padli borci, poudaril pa je tudi naše naloge in naš dolg do skupnosti v tem času. Pri odkritju je razen številnih domačinov sodeloval še odred JLA in veliko število gostov, med njimi organizacijski sekretar OK ZKS Koper Julij Tiil, podpredsednik OLO inž. Peter Aljančič, predsednik Okrajnega odbora ZB Tone Ukmar, sekretar občinskega komiteja ZK Postojna Slavko Černelič, predsednik ObLO Postojna Jože Baša in še številni drugi.

Po slavnostnem programu, v katerem so sodelovali tudi pevci postojnske Svobode, se je razvila prisrčna vseljudska zabava, ki se je je udeležilo nekaj tisoč ljudi.

Traberkatno

SEŽANA

Kot povsod, so tudi v Sežani proslavili 4. julij, Dan borcev. O pomenu tega praznika posebno v letošnjem letu, ko praznujemo 40-letnico ustanovitve KPJ in SKOJ, je govoril predsednik ObLO Sežana Janko Valentičič. Za kulturni del akademije ob prazniku se je krajevni odbor ZB obrnil na sezanske šole. Čeprav je že precej dijakov odšlo na počitnice, je uspelo sestaviti pester program z recitacijami in glasbenimi točkami. Razen domačih učencev osnovne in glashne šole, so sodelovali še dijaki, ki študirajo izven domačega kraja in so v Sežani na počitnicah. Program je še izpolnil s svojimi točkami orkester in solisti DPD Svobode.

Predstavniki mladinske in pionirske organizacije so borcem čestitali za praznik, mali cibarni pa so jim nasuli cvetja, ki so ga potem skupno odnesli k spomeniku padlim.

KOPER

Pri svečanosti akademiji za Dan borcev je po govoru predsednika DPD Svobode Lada Lapanje nastopil tamburaški orkester Industrijsko-kovinarske šole z več pesnimi. Osrednja točka sporeda so bile recitacije mladih članov dramske družine koprskih Svobode s sodelovanjem moškega pevskega zbora, ki je za zaključek še samostojno zapel dve borbeni pesmi. Pri akademiji je kot gost sodeloval nekdanji borec in guslar Blaž Bozovič, ki je izvedel dve svoji skladbi: pesem o bitki na Sutjeski in pesem o smrti narodnega heroja Borisa Kidriča.

ŠE EN USPEH

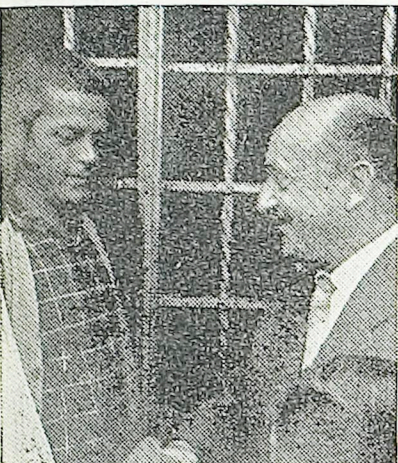
V soboto bo v Kopru slavnostna otvoritev novega šolskega poslopja Industrijske kovinarske šole. Šola stoji nad novo zgrajeno tovarno luk. V sodobno opremljenih učilnicah in delavnicah je prostora za 240 učencev, ki se bodo pri pouku vrstili v dopoldanski in popoldanski izmen. Šolsko poslopje je zraslo v rekordnem času, v dobrem letu in pol. Pri projektiranju in gradnji so bili upoštevani najnovejši izsledki tehnike pri strokovnih silah te vrste, zato lahko trdimo, da je ta šola ena izmed najmodernjših v naši državi.

Gradbena dela, oprema in strojni park v šolskih delavnicah stanejo 235.000.000 dinarjev. K gradnji in opremitvi so prispevali Zvezni, Republiški in Okrajni sklad za gospodarske kadre.

Nagel razvoj velikih industrijskih podjetij v našem okraju (TOMOS, Mehanotehnika, Ladjedelnica Piran, La-Ma Dekani itd.) terja nenehne dotok večje in kvalificirane delovne sile, ki bo prihajala iz nove Industrijske kovinarske šole v Kopru. Njen pomen je zato več kot jasen.

Z vseh strani naše domovine prihajajo razveseljive vesti o letošnji bogati žetvi rži in pšenice, kar nam bo letos prvič po zadnji vojni omogočilo, da nam ne bo treba uvoziti teh žit. Splošnim jugoslovanskim uspehom na tem področju smo se pridružili tudi v našem okraju in prav te dni pojejo kombajni in mlatilnice po naših krajih. Na sliki: mlačev na Bonifiki, prav v predmestju Kopra, kjer so tudi nam priskočili na pomoč moderni stroji

Predsednik OLO Koper Albin Duje čestita predstavnikom Škocjanskih jam k doseženemu uspehu in jim izroča ključce v električni razsvetljavi na novo odkritih jam

POMEMBNO DELAVSKO SLAVJE V KOPRU

Prvi delavski svet v Tomosu

Minuli torek je bil kaj pomemben dan za Tovarno motornih koles Tomos v Kopru in še prav poseben praznik za ves njen kolektiv. Ta je namreč iz svoje srede izvolil delavski svet, organ, ki bo poslej v svojem imenu in v imenu vse naše skupnosti upravljal tovarno.

Znano je, saj smo o tem že pisali, da je v Tomosu že obstajal posvetovalni organ v okviru sindikalne podružnice, ki je bil nekakšen zameetek organa delavskega upravljanja v tovarni. Zato ne moremo reči, da je delovni kolektiv danes nepripravljen na svojo veliko nalogo — na prevzem tovarne v upravljanje, čeprav je po svoji starostni strukturi razmeroma najmlajši delovni kolektiv med vsemi našimi podjetji. Delavski svet, ki so ga v torek izvolili iz svoje srede in ki šteje 45 članov, je krepko jamstvo, da bo Tomos nemoteno nadaljeval začrtano pot in da bo v prihodnje dosegal še večje

uspehe, hkrati pa tudi trdno jamstvo, da bo tovarna dosegla tudi vse postavljene cilje. (Nadaljevanje na 2. strani)

V POSTOJNI SMO V PETEK SPREJELI MLADE BRIGADIRJE

Vrnili so se zdravi in obogateni

Ob vrnitvi z delovne akcije na Cesti bratstva in enotnosti so bili naši mladinci prisrčno sprejeti v Postojni — Prva koprška MDB »Srečka Kosovela« je bila šestkrat proglašena za udarno in enkrat specialno pohvaljena — Med njenimi 109 člani je bilo 40 udarnikov in 45 pohvaljenih mladink in mladincev — Zdaj so na cesti pomorščaki

Minuli petek je bilo v Postojni prisrčno slavje — z delovne akcije na Cesti bratstva in enotnosti se je vrnila I. koprška MDB »Srečka Kosovela«. Njeni člani — 111 po številu — so delali na odseku ceste v Makedoniji. Bili so izredno pridni, saj je bila brigada kar šestkrat proglašena za udarno, enkrat pa specialno pohvaljena. Med njenimi člani si je 40 mladink in mladincev pridobilo naziv udarnika, 45 pa je bilo pohvaljenih. Vseh skupaj se je vrnilo 109 udeležencev te velike mladinske manife-

stacije bratstva in enotnosti ter delovnega poleta jugoslovanske mladine. Dva mladince sta ostala še na cesti, kjer bosta dokončala tečaj in opravila izpit za kvalificiranega traktorista, kar jima bo služilo v njunem poklicu. Ko so v petek zjutraj mladi brigadirji stopili v vlaka v Postojni, je nastalo prisrčno pozdravljanje in objemanje. Pričakali so jih namreč predstavniki občinskih mladinskih komitejev in okrajnega komiteja LMS in ZK. Eni in drugi so bili veseli. Veselili so se vrnitve, ponosni so bili na dosežene uspehe, kakor smo vsi skupaj ponosni na našo mladino, ki si je v trdem tekmovanju pridobila tako častno mesto med vsemi jugoslovanskimi brigadami.

Brigadirje sta nato v restavraciji hotela Javornik v Postojni pozdravila predsednica OK LMS Marija Vogrličeva in član sekretariata OK ZKS Koper dr. Svetozar Polič, jim zaželela še vnaprej veliko uspeha pri njihovem vsakdanjem delu in na nadaljnji življenjski poti. Avtobus je nato razpел mladince po njihovih domovinskih občinah, kjer se bodo vključili v vsakdanje delo — vsekakor pa so si obljubili, da doživetij in na cesti skovanega bratstva ter delovnih izkušenj ne bodo nikoli pozabili.

Trenutno je iz koprškega okraja na Cesti bratstva in enotnosti II. koprška MDB »Boris Kidrič«. Ta je razmeščena na odseku pri Nišu. Steje skupaj 112 mladih brigadirjev — od teh 16 vajencev, vsi drugi — 96 — so gojenci Srednje pomorske šole iz Pirana. Hkrati je to prva brigada, ki je opremljena z lastnim mopedom. Na cesto je odšla 12. junija in se bo vrnila 16. julija. Tako so se tudi bo-

doči pomorščaki priključili tisočem jugoslovanskih mladincev, ki dajejo svoj doprinos za hitrejšo izgradnjo naše domovine.

Milivoj Kvas je bil komandant I. koprške MDB »Srečka Kosovela«, ki se je v petek vrnila z dvomesečne delovne akcije na Cesti bratstva in enotnosti v Makedoniji

Prisrčno srečanje mladih koprskih brigadirjev s svojci in znanci po vrnitvi iz Makedonije minuli petek na železniški postaji v Postojni

Sprehod PO SVETU

PRED NOVIMI STAVKAMI V ITALIJI

Predsednik italijanske vlade Segni je imel več posvetovanj s predstavniki raznih sindikalnih in drugih organizacij ter z različnimi ministri glede stavke pomorščakov, ki traja že več kot mesec dni. Sindikalne organizacije so se namreč obrnile na predsednika vlade, naj posreduje za rešitev njihovih zahtev, predvsem glede obnove kolektivne pogodbe. Predsednik Segni se s predstavniki sindikalnih organizacij dogovarja, če in kako bo posredoval v tem dolgotrajnem sindikalnem sporu.

POSVETOVANJE SKANDINAVSKIH KOMUNISTIČNIH PARTIJ

V začetku julija je bil v Stockholmu sestanek predstavnikov komunističnih partij nordijskih dežel. Poročilo, ki so ga na sestanku sprejeli, poudarja, da komunistične partije teh dežel zahtevajo na področju Baltika brezatomsko cono, za katero bi jamčile vesile. Govorili so tudi o izstopu Norveške in Danske iz Atlantske zveze in so bili mnenja, da bi ustanovitev »male trgovske cone« povzročila napetost v Zahodni Evropi in bi otežila razvoj trgovinskih odnosov z drugimi socialističnimi deželami.

VPRAŠANJE NEODVISNOSTI NJASE IN RODEZIJE

V britanskem ministrstvu za kolonije razpravljajo o problemih federacije Rodezije in Njase v centralni Afriki. Teh razgovorov

se je udeležil tudi predsednik vlade te federacije Roy Welenski, ki je na enotedenskem obisku v Londonu, dalje britanski ministrski predsednik Mcmillan in voditelj laburistične stranke. Razgovori tečejo o pripravah na predvidena pogajanja o novi ustavi, na podlagi katere bi federacija Rodezije in Njase dosegla neodvisnost in postala dominion.

AFRIŠKI FEDERALISTI V DAKARJU SO DOBILI SVOJO STRANKO

V Tananarivi so se sestali ministrski predsednik Francije Michel Debré, šest ministrov francoske vlade ter predsednik lokalnih vlad 11 afriških polavtonomnih dežel, članice francoske skupnosti. Sestanku predseduje general De Gaulle, ki je prav tako prišel v glavno mesto Madagaskarja. Ob tem sestanku je sekretariat sveta solidarnosti afriških in azijskih narodov objavil proklamacijo, v kateri poziva Afričane, naj bojkotirajo ta sestanek v Tananarivi in naj sprejmejo generala De Gaulle s črni zastavami, da ne bo dvomil o pravih čustvih Afričanov. V Dakaru je bil zaključen ustavni kongres stranke afriških federalistov in sprejeli so zahtevo po združitvi in neodvisnosti dežel francoske zahodne Afrike. Za prvega predsednika stranke afriških federalistov so izvolili političnega voditelja Senegalije Leopolda Sengorja.

VISOKE TEMPERATURE V EVROPI

V začetku tega tedna so zaznavali v vseh evropskih državah precej visoke temperature. V Parizu je kazal toplomer v senci 36 stopinj, v Rimu 29, v Milanu pa 33 stopinj. Na Nizozemskem so imeli 33 stopinj toplote, v nordijskih deželah pa se je gibala temperatura med 20 in 30 stopinjami. V Londonu, vzhodni Angliji in srednji Skotski pa je bilo v senci več kot 32 stopinj Celzija.

Vnebojvestah

SAARBRÜCKEN — V nedeljo popolnoma na podlagi francosko-zahodnonemških sporazumov odpadla carinske pregrade med Posarjem in Zahodno Nemčijo. S tem je Posarje tudi gospodarsko pridružen Zahodni Nemčiji.

PARIZ — Francoski obrambni minister Guillaumat je izjavil, da bo Francija kmalu preizkusila svojo atomsko bombo, ni pa povedal, kdaj bodo izvedli ta poskus.

AKRA — V Gani je vladajoča stranka sklicala množične protestne demonstracije pred poslopjem francoske veleposlaništv v Akri, ker nameravajo francoske oblasti izvesti v Sahari jedrske poskuse. Ganska vlada je že pred tem pozvala Francijo, naj teh poskusov ne izvede.

VREMENSKA NAPOVED

za čas od 10. do 18. julija 1959
Vreme v naslednjem obdobju ne bo več tako slabo kot doslej, ker je dokaj oslabil vpliv sredozemskih in alpskih tokov. Zato v naslednjih dneh pričakujemo lepo in toplejšo vreme z znatnim dvigom temperature. Prehodna in zelo kratkotrajna poslabšanja vremena s plohami je mogoče pričakovati vmes v popoldanskem času. Točnejše:

Od 10. do 12. julija 1959 — lepo in toplo vreme.

Dne 13. julija 1959 — nestanovitno z grmenjem in severozahodnim vetrom.

Od 14. do 19. julija 1959 — lepo in toplo vreme z znatnim dvigom temperature, južni veter.

Nadaljnji izgledi: še naprej lepo in toplo, suho vreme z nadaljnjim dvigom temperature.

KATOLIŠKI DUHOVNIKI V TOREK NA ZBORU V KOPRU

Proslavili so deset let CMD

Drugi redni letni občni zbor Pokrajinskega odbora CMD za Primorsko — Štiri proslave v eni — Ogledali so si tudi tovarno Tomos v Kopru

V torek popoldne so se zbrali v Kopru katoliški duhovniki — članj CMD iz vse Primorske na svojem rednem letnem občnem zboru Pokrajinskega odbora CMD za Slovensko Primorje. Zborovanje je odprl predsednik tega odbora Anton Kocjančič in pozdravil goste, med katerimi so bili predstavnik sekretariata republiškega odbora CMD ter predstavnik oblastvenih in političnih forumov goriškega in koprškega okraja Jožko Humar in Ivan Mavsar. Predsednik Kocjančič je poudaril, da slavijo ta dan duhovniki pravzaprav štiri praznike v enem: praznik slovanskih apostolov Cirila in Metoda, po katerih so imenovali svojo stanovsko organizacijo, Dan borca NOB, sto let obstoja Rdečega kri-

ža in — najvažnejši — desetletnico ustanovitve CMD.

O vseh teh praznikih so govorili v svojih referatih in recitacijah. V imenu goriških duhovnikov je zbor pozdravil g. Lucijan Krajnc, predsednik CMD goriškega okraja, v imenu OLO in OO SZDL Nova Gorica Jožko Humar, v imenu koprškega okraja pa sekretar OO SZDL Ivan Mavsar.

Po končanem zborovanju, ki je poteklo v prisrčnem vzdušju in v znamenju patriotske privrženosti katoliških duhovnikov Primorske svoji socialistični domovini Jugoslaviji in njenemu družbenemu redu, so udeleženci zborovanja popoldne obiskali tovarno motornih koles Tomos in še druge zanimivosti Kopra.

Mladina pred množičnim tekmovanjem

V času proslavljanja 40-letnice SKOJ bodo občinske mladinske organizacije LMS in AMZ tekmovali, in sicer v času od 20. julija do 10. oktobra. Razpis tekmovskupno z Okrajnim odborom mladnja, ki ga je sprejel OK LMS diš zadržnikov, govori o razširitvi mladinske organizacije, o vključevanju mladine v AMZ in KZ, prav tako pa govori o aktivizaciji kmečke mladine in njenem vključevanju v kmetijskogospodarske šole. Dalje so sklenili, da se bo čimveč kmečke mladine vključilo v zadnje izmenno mladinske delovne brigade in o pozitivni društveni aktivnosti mladine na vasi sploh. Mladina naj sodeluje pri izgradnji športnih objektov za mladino in pionirje in pri raznih akcijah za ureditev vasi in drugih lokalnih akcij. Mladi zadržniki naj sodelujejo v izvajanju akcijskega programa KZ, praznike kmečke mladine pa naj popestrijo z različnimi športnimi srečanji in drugimi tekmovanji, kakor tudi z manjšimi razstavami kmetijskih pridelkov in kulturnimi prireditvami. Še posebno v tem letu je važno

vključevanje mladine v SZDL in ZKS.

V to široko tekmovanje bodo skušale mladinske organizacije zajeti predvsem vasi oziroma področja, kjer je pretežno kmečka mladina. To so Raven, Dvori, Prade, Gračišče, Bertoki, Pregarje, Komen, Vreme, Hruševje, Pevka, Knežak, Dolnji Zemon in Ilirska Bistrica.

Iz programa je dalje razvidno, da bo treba v to tekmovanje vključiti tudi druge družbene organizacije in društva in ne samo LMS, kar je povsem prav in ra-

zumljivo, ker se mladinska organizacija ne sme ločiti od drugih dejavnosti. To je obenem zapovedilo, da bo tekmovanje doseglo svoj namen.

Ob zaključku tekmovanja bodo dobile praktične nagrade prav vse mladinske organizacije v omenjenih vaških središčih, če se bodo prijavile k tekmovanju. Za to bi bilo treba, da bi vsa društva in organizacije, ki se ukvarjajo z vzgojo kmečke mladine, po svojih zmožnostih prispevale po eno nagrado in tako pripomogle k uspehu proslave 40. obletnice.

TEKMOVANJE MLADINE V ČAST DNEVA MLADOSTI IN IV. KONGRESA ZKS

Velik uspeh piranskih mladincev

Občinski komite LMS Piran nagrajen s Colibrjem

Sekretariat OK LMS je na nedavni seji razpravljal med drugim tudi o uspehih, ki so jih posamezne občinske organizacije LM dosegle v tekmovanju, posvečenem Dnevu mladosti in IV. kon-

gresu ZKS. Po doseženih rezultatih je piranska občina daleč pred drugimi. Samo nekaj podatkov, ki pričajo o tem, da je bilo v tem obdobju opravljeno resnično veliko delo (od 1. marca do 23. junija):

— ustanovili so 5 novih mladinskih aktivov in sprejeli v LM 170 novih članov;

— organizirali so 2 mladinski politični šoli s 35 slušatelji, 2 seminarja za vodstva iz vasi, na PSS je deloval marksistični krožek, v aktivih pa so imeli 28 predavanj. Ustanovili so klub mladih proizvajalcev v ladjedelnici in na državnem posestvu Seča.

— Mladina je sodelovala pri 5 lokalnih mladinskih delovnih akcijah (izgradnja športnih igrišč v Sečovljah, stadiona v Piranu itd.) ter opravila okrog 7.000 prostovoljnih delovnih ur.

V času tekmovanja je bil ob sodelovanju drugih organizacij na novo preurejen Dom mladine in družbenih organizacij, ki predstavlja eno največjih pridobitev za piransko mladino.

V pripravah na Dan mladosti so organizirali vrsto športnih in kulturnih prireditev ter I. festival mladosti v Sečovljah, na katerem je sodelovalo nad 300 mladine in ostalih prebivalcev. Ob tej priložnosti so razvili tudi prvi mladinski prapor v okraju.

Mladina na PSS je osvojila prvo mesto v tekmovanju med srednjimi šolami okraja, ki ga je razpisal Svet za šolstvo v počastitev 40. obletnice KPJ in SKOJ.

Mladi v piranski občini so lahko upravičeno ponosni na to, kar je bilo storjenega v zadnjih štirih mesecih. Postavljen je bil soliden temelj, na katerem bodo lahko gradili naprej.

Sekretariat OK LMS je za izredne uspehe sklenil nagraditi Občinski komite LM Piran z mopedom. Posebno priznanje pa je izrekel še Občinskima komitejema Postojna in Sežana.

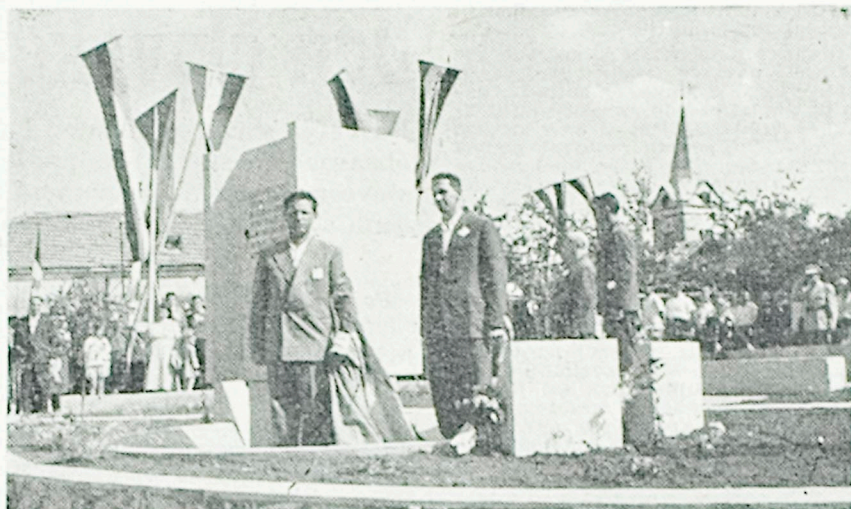
Prvi delavski svet v Tomosu

(Nadaljevanje s 1. strani)

Tomos je imel v torek vpisanih 1.169 volilnih upravičencev — članov kolektiva v rednem delovnem razmerju. Od teh je bilo 93 upravičeno odsotnih zaradi bolezni ali zaradi službenega potovanja, vsi ostali pa so se brez izjeme udeležili volitev in izmed 56 kandidatov izbrali 45 najboljših v novi delavski svet. Ta bo iz svoje srede nato izvolil predsednika in upravni odbor.

Med člane kolektiva je treba prišteti tudi pripadnike Tomosovih servisnih delavnic in predstavništvo tovarne po vsej državi. Ti so volili po pošti in so točno v določenem roku stoodstotno poslali volilno gradivo osrednji volilni komisiji v tovarni.

O rezultatih volitev, o izvolitvi predsednika novega delavskega sveta in o izvolitvi upravnega odbora v Tomos bomo še poročali. Vsekakor je ta dogodek izrednega pomena ne samo za tovarno, marveč za vse naše področje, saj se je spet nov, velik industrijski objekt vključil v redno gospodarsko življenje.

S sobotnega slavlja v Orehku pri Postojni. Desno zadaj ob spomeniku stoji ljudski poslanec postojnske občine, član CK ZKJ in član IK CK ZKS Ivan Regent, ki je odkril spomenik in imel slavnostni govor

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Lepi obeti v gospodarstvu

Ko smo na tem mestu govorili o našem perspektivnem načrtu za razvoj gospodarstva, je bil poudarek na razvoju kmetijske proizvodnje. Zlasti je bilo govora o naporih, ki nas čakajo na tem področju, in o času, ki je potreben, da bomo na tem področju dosegli take uspehe, ki nam bodo omogočili osamosvojitve, to je, ko nam ne bo treba več uvažati zlasti pšenice. Govora je bilo, da bo to trajalo še nekaj let.

Ko listamo komentarje o tem, moramo reči, da smo se v prognozah zmotili in da smo gledali v prihodnost nekoliko pesimistič-

no. Danes namreč lahko ugotovljamo, da nam bo letošnji rekordni pridelok pšenice zagotovil preskrbo prebivalstva v celoti iz lastnega pridelka in da nam pšenice in žit sploh ne bo treba letos več uvažati. Tako prvič po osvoboditvi prihodnje leto ne bomo več uvažali pšenice, kar je vsekakor velik uspeh našega kmetijstva in kar nas seveda mora razveseliti tako kot je razveselilo ljudske predstavnike, ko jim je bila na zadnjem zasedanju Zvezne ljudske skupščine sporočena ta vest.

Posledice tega uspeha so za nas izredno velike in pomembne. Znano je, koliko milijard v devizah je bilo treba vsako leto odšteti za uvoz žit in s tem za zagotovitev prehrane prebivalstva. V bodoče bo to odpadlo in ni daleč čas, ko se bo položaj spremenil celo tako, da bomo lahko izvažali tudi ta pridelke. Pomen tega uspeha pa je tudi v ugotovitvi, da je bil uspeh dosežen zlasti zaradi visokega pridelka v družbenih gospodarstvih in v kooperaciji s kmetovalci. Povprečni pridelok pšenice na socialističnih gospodarstvih je približno: 50 metrskih stotov na hektar, na zemljiških obdelanih v kooperaciji 35, medtem ko kmetovalci niso daleč presegli predvojne ravni, to je ok. 10 do 12 m. stotov. Ta uspeh pa ni zabeležen samo v pridelku pšenice, temveč pričakujemo podoben uspeh v pridelku koruze, sladkorne pese ter celo mleka in mesa. Uspeh, ki pomeni 10 do 25% večji pridelok kot v rekordnem letu 1957, je zelo velik in ni le posledica ugodnih vremenskih razmer, temveč posledica naporov, velikih naložb in pa uvajanja sodobnih agrotehničnih metod.

Drugi uspeh smo zabeležili v

zunanjih trgovini, ko se je do konca maja znižala pasiva v trgovinski bilanci za 8,5 milijarde, medtem ko kažejo rezultati zunanje trgovine samo v maju aktivni saldo za 1,8 milijarde. Ko bomo prihodnje leto prenehali z uvozom žit, bo to stanje še veliko boljše in nam v prid. S sredstvi, ki jih bomo tako ustvarili, bomo lahko dali še več za izgradnjo industrije in rudarstva ter drugih gospodarskih dejavnosti, zlasti pa še veliko več sredstev za dvig življenjske ravni. Omeniti je namreč treba, da se nenehno večja izvoz naših industrijskih izdelkov.

Posredni dokaz za rast našega gospodarstva je tudi v vedno večjem porastu obratnih sredstev gospodarskih organizacij, ki so jim potrebna za redno poslovanje. Ta porast je bil zlasti velik do konca aprila (za več kot 43 milijard) in to kljub temu, da so banke pri odobranju kratkoročnih sredstev zelo kritične. Tudi ni opaziti, da bi navedeni porast vplival na posamezne indekse, kar pomeni, da so bila v bistvu odobrena le sredstva, ki so gospodarstvu potrebna za njegov redni razvoj.

Morda bi lahko še naštevati uspehe v gospodarstvu, kot so n. pr. porast osebnih dohodkov do konca maja za 14%, porast osebnih potrošnje za približno 6%, povečanje realnih plač za 9% in drugo. Toda že prikazani podatki povedo, da se gospodarsko stanje pri nas stalno boljša. Zato tudi lahko računamo, da bomo letošnje leto dosegli uspehe, kolikor jih že nismo, ki bodo celo večji ob predvidenih za konec prvega petletnega perspektivnega načrta. To pa so vsekakor lepi in dobri obeti.

PROSLAVA DNEVA BORCA V ILIRSKI BISTRICI

Prisrčno srečanje na Snežniku

Praznik Dneva borcev je bil v Ilirski Bistrici dostojno praznovan. Zjutraj je bil zbor članov ZB, Zveze rezervnih oficirjev, družbenih organizacij, predvojaške vzgoje itd. na prostoru ob železniški postaji. Od tam je povorka z godbo krenila na Titov trg, kjer jo je pregledal predsednik ZB tovariš Zalesjak. Nato je bila na trgu proslava, na kateri je pel tudi mešani pevski zbor Svobode. Po proslavi so položili

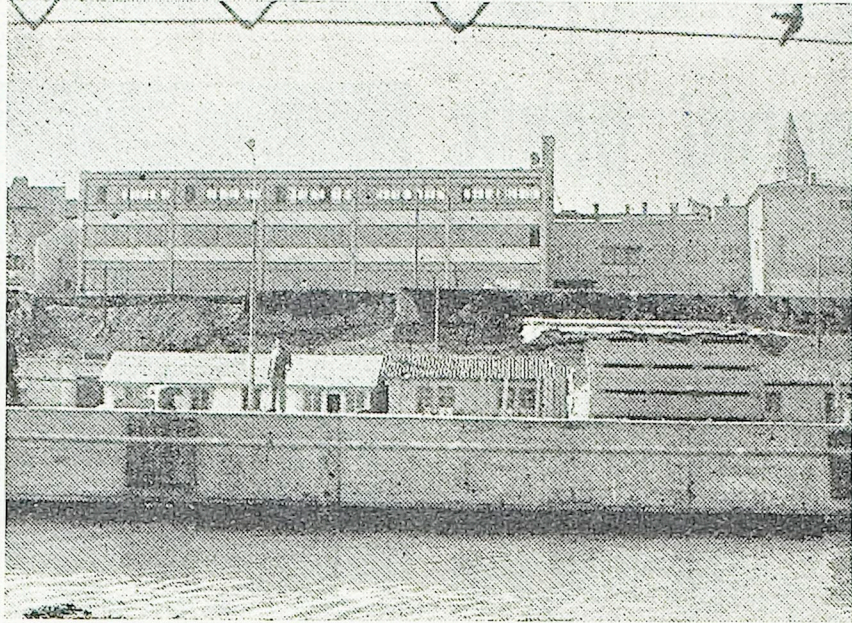
vence na spomenik padlim borcem NOB in podelili odlikovanja zaslužnim borcem. Po končanih slovesnostih je bilo taborjenje v bližnjem gozdičku.

Popoldne je bil zelo uspešen koncert vojaške godbe z Reke in mešanega pevskega zbora Svobode.

Isti dan je skupina predstavnikov množičnih organizacij, oblasti in vojske odšla na obisk k enotam JLA, ki pomagajo graditi turistično cesto na vrh Snežnika. Ta dan so ravno zaključili prvo etapo približno 800 m dolge ceste ter se povzpeli do sedla. Vojakom in voditelju dela na cesti, kapetanu Martinoviču, so žene in mladinci prinesli darila ter se jim prisrčno zahvalili za njihovo neumorno delo. Polkovnik Lakič je vojakom čestital in jih spodbudil k nadaljnjemu uspešnemu delu. Ob petju in godbi so se vojaki in gosti prijetno zabavali do poznega večera. Mnogi so ta dan obiskali vrh Snežnika, kjer je bila lani po zaslugi Planinskega društva Ilirska Bistrica, prof. Draga Klinca in ob pomoči JLA, polkovnika Lakiča in kapetana Martinoviča, postavljena planinska koča.

Letos je kljub slabemu vremenu obiskalo Snežnik že nad 550 oseb. Zdaj po prijave obiskovalcev na dnevnem redu, le škoda, da večje skupine ne morejo tam prenočiti.

D. G.

Nova Industrijska kovinarska šola v Kopru, kakor jo je videti z morja v novem tovrnem pristanišču. Novo žarišče znanja in kovačnica metalurških kadrov je hkrati tudi kot stavba velika pridobitev za Koper in povečuje estetski videz mesta s severozahodne strani

KOPER 81: Minuli teden je Svet za blagovni promet in turizem OLO Koper na svoji seji razpravljal o stanju preskrbe v koprskem okraju, hkrati pa je ocenil dosedanj razvoj letošnje turistične sezone. Člani so predvsem razpravljali o preskrbi z mesom, ribami, jajci, mlekom, s sadjem in zelenjavo, pijačami in ledom ter kruhom in pecivom. Nekatere važnejše postavke in podatke iz obširnega referata predsednika sveta Vinka Znidaršiča bomo povzeli v prihodnjih številkah lista.

KOPER 23: V ponedeljek je bila tudi seja Sveta za notranje zadeve in občo upravo pri OLO Koper. Člani so razpravljali o nepristevnih osehah in alkoholikih na področju okraja ter o nekaterih upravnih zadevah.

ŠMARJE PRI KOPRU 1: Za Dan borca je šmarska ZB organizirala uspelo partizansko prireditev, ki so se je udeležili številni gostje iz vse okolice. Prireditve je bila na Poljanah, od koder je prelep razgled po vsej okolici in daleč na morje. Spored je obsegal partizanski napad, taborni ogenj z igrami in petjem partizanskih in borbenih pesmi, slavnostni govor, nato pa ljudsko rajanje ob dobri kapljici in prigrizku pozno v noč. Naslednji dan pa je šmarska Svoboda uprizorila v zadržni dvorani Klinerjevo štiridejansko Vida-Staša.

KOPER 200: Pri predsedniku OLO Koper Albinu Dujcu je bilo prejšnji teden posvetovanje o organizaciji ribiških podjetij za oceanski ribolov. Znano je namreč, da je letošnji ulov velike plave ribe dokaj slab in naša predelovalna industrija trpi veliko pomanjkanje surovin. Proučili so zlasti izkušnje nekaterih tujih pomorskih podjetij za ribolov, zlasti japonskih, govorili pa so še o možnostih in načinu ustrezne opreme naših ribiških ladij za te vrste delo.

KOPER 205: V ponedeljek je bila v Kopru seja Sveta za kmetijstvo in gozdarstvo pri OLO Koper, na kateri so člani razpravljali o rajonizaciji kmetijske proizvodnje, o izvažanju prepovedi zakola telet, o kmetijskih investicijah, o komasaciji v koprski občini in še o nekaterih kmetijskih uprašanjih.

Piran in filmski festival v Pulju

Znano je, da je Piran s slikovitostjo svojega mesta in okolice nudil prelepe naravne kulise že za vrsto filmov, ki so jih posneli v domači ali koprodukciji v letih po osvoboditvi. Skoraj nikomur pa ni znano, da razpolaga Piran z najsodobnejše opremljenimi in menda tudi prostorninsko največ-

jimi filmskimi ateljeji ob vsem Jadranu. Podjetje »Filmservis« iz Ljubljane si je pred dvema letoma uredilo v ogromnih prostorih nekdanje steklarne poleg sedanje tovarne mila ob cesti Portorož—Piran moderne ateljeje z vsemi potrebnimi prostori za kostimiranje, pa tudi počitek igralcev in tehničnega filmskega osebja. Kaže, da bo te ateljeje v nekem smislu besede končno odkril še bližnji festival v Pulju. V času tega festivala bo namreč organiziran za vse navzoče režiserje, filmske producente in žirijo oz. filmsko komisijo ogled piranskih ateljev in seveda tudi Pirana in njegove slikovite okolice.

J. L.

Morje - Kras

Turistični društvi Piran in Portorož sta za Dan borcev organizirali izlet svojih članov v Skočjanske jame, Lipico, Socerb in na farmo bobrov v Rižano. Izlet je imel v prvi vrsti namen pokazati turističnim delavcem v divjaški občini, da turistično izkušenejši prebivalci Pirana in Portoroža z veseljem spremljajo vsak uspeh ostalih občin našega okraja pri razvoju turizma. Avtoturistično podjetje »Slavnik« Koper je z avtobusom, ki je pripeljal člane obeh društev k otvoritvi elektrificiranih jam, simbolično začelo z vsakodnevnimi izletniškimi vožnjami z obalnih področij v to čudovito prirodno lepoto. S tem je bilo poudarjeno splošno stremljenje turističnih

delavcev našega okraja po medsebojnem izpopolnjevanju kraških in obmorskih predelov v turističnem pogledu. Dalje je bil

(Konec na 6. strani)

Izboljšanje nočne zveze Koper - Piran

S 1. julijem je na relaciji Koper—Piran začel obratovati dodatni nočni avtobus in sicer z odhodom iz Pirana ob 22.30 (vsak dan) in z odhodom iz Kopra ob 23.00, ob sobotah, nedeljah in državnih praznikih pa ob 24.00. Z uvedbo te nočne zveze je avtoturistično podjetje »Slavnik« pokazalo veliko uvidenost za želje tistih domačin in tujih turistov, ki želijo ostati zvečer v Piranu, Portorožu ali Kopru in Izoli, pa tega doslej niso mogli, ker je zadnji avtobus iz Pirana odhajal že ob 21. uri, iz Kopra pa nekaj pozneje. Nova zveza omogoča,

da se turist po večerji še ohladi ali udeleži n. pr. promenade vzdolž piranske obale, ali veselih večerov v kavarni »Jadrans« in vrtnem baru »Vesna« v Portorožu, ali pa razvedri na plesiščih hotelov »Triglav« ali »Galeb« v Kopru in hotela »Riba« v Izoli, pa vendarle prispe domov še dovolj rano, da se spojiže do naslednjega jutra. Tisti pa, ki hočejo izkoristiti dopust »totalno«, lahko seveda ostanejo v baru »Vesna« v Portorožu tudi do jutranjih ur, ko odpelje vrsta »Slavnikovih« avtobusov proti Kopru, bloku in Ljubljani.

Jul

BIVŠI BORCI IN AKTIVISTI HRPELJSKE OBČINE ZA DAN BORCA

Obiskali so bolnico „Franjo“

Za Dan borcev je Občinski odbor ZB občine Hrpelje organiziral izlet in obisk znane partizanske bolnice »Franja« na Cerkljanskem. Odpravili so se z velikim avtobusom podjetja »Slavnik«. Glavni cilj izleta je bila bolnica »Franja«, vmes pa še več znanih krajev iz časov NOB. Na prvem postanku v Ajdovščini so si ogledali kino dvorano, kjer je bila ustanovljena prva slovenska vlada. Med udeleženci izleta je bilo več starejših tovarišev, ki jih je italijanski fašizem zapiral v svoje zloglasne ječe. Tako je tovariš Karlo Fonda iz Vrhpolja pri Kozini presedel dve leti in pol v zloglasnih zaporih Regina Coeli

v Rimu. Udeleženci izleta so z zanimanjem prebrali napis na spominski plošči, vzidani na steno dvorane: 5. V. SMO SI SLOVENCI V TEJ DVORANI IZBRALI SVOJO PRVO LJUDSKO VLADO. Občutili so veliko zadovoljenje, da so za doseg tega cilja tudi sami prispevali svoj delež kot borci in aktivisti.

Iz Ajdovščine so nadaljevali vožnjo proti Crnemu vrhu in Idriji. Spoto ma so skozi okna avtobusa občudovali lepo in rodovito Vipavsko dolino. Na postanku v Crnem vrhu je udeležence izleta — pred petnajstimi leti je sodeloval v borbah za Črni vrh — v kratkem povedal potek ta-

kratnih borb in likvidacijo te belogardistične postojanke. V Idriji so si privoščili majhno zakusko in ogledali spomenik padlim borcem — delo kiparja in slikarja Toneta Kralja. Nato so nadaljevali pot po slikoviti Idrijski dolini do Zelina in od tam naprej v Cerko do Loga, kjer je bila javka za bolnico.

Večina udeležencev je prvič šla po strmem klanecu iz Loga proti bolnici. Pri kmetu »Podnivanču« — Ivanu Petrelju — le-ta je partizanom pokazal kraj, kjer so potem zgradili bolnico — so izletniki srečali tovarišico Pavlo Leban iz Poljubina pri Tolminu, ki je bila bolničarka v bolnici »Franja«. Z zanimanjem so poslušali bivšega ranjenca, ki je pripovedoval zgodovino nastanka bolnice, kako in kod so prenašali ranjence, kje so imeli partizani strojnična gnezda za obrambo bolnice v primeru napadov sovražnika itd.

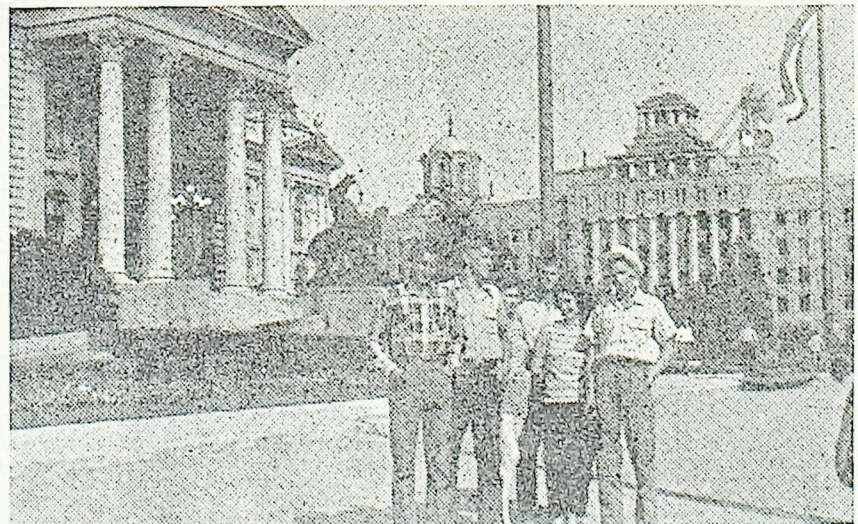
Prav tako kot na slehernega obiskovalca, ki prvič obišče ta kraj, je tudi na udeležence tega izleta »Franja« napravila izreden vtis. Vsi so izražali občudovanje partizanski drznosti, vzdržljivosti, požrtvovalnosti in iznajdljivosti. Občutili so, da je to kraj, kamor se bodo odlej pogosto vračali v mislih. Z zanimanjem so si ogledovali barake, podzemski bunker za nepokretne ranjence v primeru napada, hidrocentralo, barako invalidov in druge značilnosti bolnice. Star aktivist in partizan je po ogledu bolnice dejal:

»Mislim, da je v naših časopisih, revijah in turističnih prospektih vse premalo propagande za obisk tega zgodovinskega kraja. Če bi Američani imeli kaj takega, bi pol sveta vedelo za to in v trumah obiskovalo tak kraj...«

Za vse udeležence je bil obisk te bolnice izredno močno doživetje. To so tudi potrdile njihove besede, ko so se razhajali. Vodja izleta jih je vprašal, če so zadovoljni in je dobil soglasen odgovor:

»Organizirajte čimprej še kak poseben izlet.«

Ogarev

Sportniki in telovadci koprškega okraja so prosti čas na zveznem zletu Partizana temeljito izkoristili za ogled glavnega mesta Jugoslavije. Vsakdo izmed njih si je v času bivanja v Beogradu ogledal tudi poslopje Zvezne ljudske skupščine, pred katero stoji skupina telovadcev iz Postojne (na sliki)

Kaj pravi drugod...

PRI REKORDERJH KMETIJSKE DIRKE

Na lanskem občnem zboru Okrajne združne zveze Celje je bil sprejet sklep o razpisu tekmovanja med kmetijskimi zadrugami in poslovnimi zvezami. Tekmovanje je vsebovalo kot tekmovalne točke vse poglavitne ključne naloge zadrug in poslovnih zvez v preteklem letu.

Izid tekmovanja je bil presenetljiv. Med 71 tekmovalkami se je šest kmetijskih zadrug močno približalo idealnemu številu možnih točk (240) s tem, do so dosegle nad 200 točk.

Med vsemi zadrugami pa je bila najboljša KZ Prebold, ki je dosegla 227. točk.

PORAVNALNI SVETI — PRAVNA USTANOVA LJUDSTVA

Tako kot sam poročevalec so se zavzemali kasneje tudi nekateri diskutantji za uveljavljanje poravnalnih svetov. Doselej so ustanovili poravnalne svete v beltinski in radgonski občini. Priporočali so, naj bi ustanovili poravnalne svete tudi v ostalih občinah. Po mnenju posameznih odbornikov bodo poravnalni sveti lahko posredovali v marsikateri pravni zadevi, tako da se pribivalci po nepotrebnem ne bodo posluževali sodišč. Predvsem bodo s svojim posredovanjem zmanjšali število navadnih pravn.

PRESENEČENJE!

Kmetijska zadruga Tržišče je kupila travnik, na katerem namerava s pomočjo organizacij in s prostovoljnimi delom prebivalcev Tržišča in okolice zgraditi kopališče, nogometno igrišče in še nekatere športne objekte. Finančno bodo to akcijo podprle krajevne organizacije. Igrišča bodo namenjena predvsem mladini, ki nima nobenega primerne prostora za zabavo.

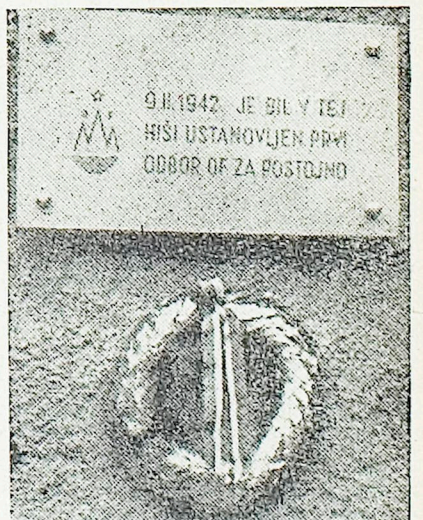
MATURA V KAMNIKU

Na gimnaziji v Kamniku je pred komisijo, ki ji je predsedoval univerzitetni profesor dr. Grad, opravljalo maturo 19 kandidatov. Med njimi je bilo 18 uspešnih. Trije kandidati so opravili zrelostni izpit odlično, eden pa ima popravni izpit.

NAJSTAREJŠE IME V KRAJU

Nasproti železniške postaje Zidani most je posestvo last kmeta Vca. — Ta prilike spremlja posestvo že preko 400 let in se doslej še ni spreminilo. Lastnik je ostal na posestvu tudi med drugo svetovno vojno.

Minulo soboto, za Dan borca, je bila v Postojni v okviru proslav 40. obletnice ZKJ slovesno odkrita spominska plošča na pročelju Dolenčeve hiše, kjer je bil 9. februarja 1942 ustanovljen prvi odbor OF za Postojno

Šola za plemeniti poklic

Ze prejšnji teden se je za letos končala okrajna Šola za bolničarke v Piranu. Novih 18 bolničark je z uspehom opravilo izpite in so že vse razmeščene po različnih bolnišnicah. Ker je šel ta — na videz morda le malo pomembni dogodek — pretiho mimo nas, naj danes napišemo o šoli nekaj več.

Šola za bolničarke v Piranu je bila ustanovljena oktobra 1957 zaradi velike potrebe po bolničarskem kadru. Znano je, da se zdravstveni kader pogosto seli. Ker ga v našem okraju močno rabimo, za vsakega novega bolničarja pa bi bilo potrebno najprej zgraditi novo stanovanje itd., so leta 1957 merodajni faktorji sprevideli, da je trenutno najboljša rešitev, če se izšola domač kader. Tako je bila ustanovljena enoletna bolničarska šola, ki je letos dala že drugo skupino absolventov. Enoletna bo ta šola tudi še letos in prihodnje leto, od jeseni 1961 dalje pa bo šola trajala dve leti. Do tedaj upa uprava šole, da bo že primerno preurejena polovica doma onemoglih v Piranu za internat in potrebe šole. V ta namen je republiški Svet za zdravstvo že odobril dotacijo 14 milijonov din.

Doslej je potekalo delo šole in gojencev pod zelo težavnimi pogoji. Učni program je že sam na sebi zelo naporen, saj ima redno vsak dan od 6. do 11. ure prakso po dveh oddelkih bolnišnic v Kopru, Piranu in Izoli, popoldne pa traja od 14. do 18. ure (5 šolskih ur) teoretični pouk. Šola doslej ni imela svojega internata in tako so se gojenci morali prevažati od doma na prakso v bolnišnice, pa spet k pouku in domov. Prav naporni pouk pa je tudi pripomogel, da so uspešno dokončale šolo gojenke, ki so res tako po telesni in umski sposobnosti kot srčni kulturi primerne za izvajanje tega napornega, a plemenitega poklica. Tovarišica Urekova, upravnica šole jih je že ob sprejemu opozorila, da je ta poklic samo za ljudi, ki imajo poleg strokovnega znanja in spretnosti roke ter požrtvovalnosti tudi čuteče srce; to je namreč poklic, pri katerem gre za življenje in zdravje ljudi, kjer se odgovarja za človeka. Prav zato so že pogoji za sprejem v šolo težki.

»SLOVENSKI JADRAN«

v vsako hišo

Slovenskega Primorja!

Modeli kopalnih oblek za tiste, ki ne dajejo prednosti lastex-kopal-kam, ki so nepropustne za zrak in se težko sušijo. Bolj vitke si lahko privoščijo dvodelne kopalne obleke, tiste, ki imajo močnejše postave, pa naj to omilijo s kombinacijo črt, kot nam kaže zadnji model na sliki

Poleg sprejemnega izpita mora vsak gojenec opraviti še trimesečno pripravljajno dobo, po kateri se izreče dokončna sodba, ali je gojenec sposoben za to človekoljubno delo ali ne. Kljub težkim pogojem pa je za prihodnje šolsko leto že 24 prijavitelj. Prosta so še 4 mesta. Kandidatka mora biti zdrava in mora imeti najmanj 17 let in najmanj končano osemletko. Okrajna bolničarska šola v Piranu, ki je kljub tolikim težavam pokazala v dveh letih tolikšen uspeh, kakor tudi vse predavateljske osebe in tudi marljivi gojenci zaslužijo vse priznanje. Jule

Absolventke okrajne šole za bolničarke v Piranu s svojimi predavatelji; v sredini sedi upravnica šole, tovarišica Urekova

KAJ MORA VEDETI SODOBNA GOSPODINJA

Materiali za tehnično opremo kuhinje in njihov vpliv na kvaliteto hrane

Vemo, da je snov, iz katere je izdelana posoda, v kateri kuhamo in hranimo živila in pripravljamo vsakdanjo hrano, odločilnega pomena za njeno kakovost pa tudi hranilno vrednost. Uporaba neustrezne posode za pripravo in kuho je pokvarila že marsikatero jed. Manj znano je, da more neustrezna posoda jed tudi zastrupiti: na srečo taka zastrupljenja po navadi niso hujša; izzovejo pa motnje v prebavi ali lažje rane v prebavnem traktu.

Nekatere kovine, kakor baker, cink, svinec, posebno pa še svinčene glazure, postanejo lahko zelo nevarne.

Mnoga živila vsebujejo kisline, včasih pa le-te nastajajo šele med pripravo in kuhanjem jedi. Pri izbiri posode morajo razen tega upoštevati še temperaturo in čas kuhanja oziroma hranjenja živila v njej. Vsebinska v posodi reagira s kovino posode, jo razjeda in raztaplja; kovina korodira. Najmočnejši korozijski pojavi dostikrat ne nastajajo na mestih, pokritih s tekočino, temveč na mejni ploskvi: tekočina — kovina — zrak. Raztopljene kovine se vežejo s kislinami in tvorijo lahko strupene soli, nadalje uničujejo vitamine, podeljujejo hrani neprijeten, kovinski okus in ji spreminjajo barvo.

Čeprav so nekateri baker veliko uporabljali za izdelavo kuhinjske posode in kotlov, smo ga danes v te namene že skoraj povsem opustili. Baker rad oksidira ob prisotnosti zraka in se rad raztaplja

v kislih jedeh. Raztopljen pospešuje oksidacijo in s tem žltavost in žarkost maščob. Živila, ki vsebujejo vitamin C, t. j. predvsem sadje in zelenjava, ne smejo priti v dotik z bakrom; ta je eden izmed največjih uničevalcev vitamina C. Pri kuhanju spreminja zelenjavi tudi barvo. Pokositreni baker nima velike prednosti pred samim bakrom in ne pomeni zadostne zaščite pred izgubo vitamina C pri kuhi. Kositer se hitro odlučuje; brž ko pa mestoma odpade, so škodljive posledice bakra še dosti večje, kot če bi se jed kuhala v čistem bakru. Kislo živilo pride istočasno v dotik s kositrom in bakrom in ta se pod vplivom kositra še bolj raztaplja.

Svinca za izdelavo posode ne uporabljamo, najdemo pa ga v glazurah porcelanskih in glinastih posod; če glazura ni bila

dovolj dobro žgana in pri zadostni temperaturi, oddaja kislim tekočinam in jedem strupeni svinec.

Zelo razširjena je uporaba železne posode. Ne moremo priporočati litega železa. Šibke kisline ga lahko raztapljajo in rado rjavijo. Tudi uničuje vitamin C, čeprav nekoliko manj kot baker. Jedem podeljuje ogaben kovinski okus in jim spreminja barvo, zlasti zelenjavi in povrtnini, ki ima več tanina in taninom podobnih snovi; taka živila potemni v dotiku z navadnim železom. Tudi maščobe se hitreje kvarijo v železnih posodah.

Najboljši material za kotle in kuhinjske posode je nerjaveče jeklo. V njem so železu dodane različne druge kovine, ki ga trdiijo in delajo odpornega. Nerjaveče jeklo nima nikakega slabega vpliva na hrano. Njena biološka

KARL ESKELUND

Svojo ženo sem bolje spoznal

(Odlomek iz romana MOJA ŽENA KITAJKA, ki je izšel pri založbi LIPA v Kopru. Prevedel Janko Moder, oprema platnic Dušan Premrl, ščitni ovitek Inga Aistrup)

Kadar sva skupaj hodila po ulicah, sem videl, kako se ženske ozirajo za nama in se smehljajo. Od kraja se mi je to dobro zdelo, ker sem bil prepričan, da gledajo mene, a ko sem se jim v odgovor nasmehal, tega še niso videli niso; spoznal sem, da se zanimajo samo za Čijun!

S Čijun sva se že več let poznala, a še nikoli dotlej nisva bila toliko časa skupaj. Kmalu sva spoznala, da je bilo igrača razumeti se, dokler sva bila zaročena, in da je zdaj, ko sva poročena, stvar čisto drugačna. Vsakdanje življenje je polno zahrbtnih, majhnih pasti in dan na dan sva strmo glavo padala v katero izmed teh volčjih jam.

Zmeraj sem mislil, da je Čijunina osebnost zame kakor široko odprta knjiga, a v prihodnjih nekaj tednih, ko sva bila skoraj kar naprej skupaj, sem ugotovil, da sem se bridko motil. Ko sem dobil priložnost, da sem jo lahko bolje spoznal, in kolikor bolj sem jo spoznaval, toliko bolj sem sprevideval, da je poprej pravzaprav sploh nisem niti malo poznal. Še celo zdaj, po šestih letih zakona, ima zame za bregom vse polno presenečenj in me venomer znova po malem preseneča — in ne zmeraj prijetno.

Vzemimo na primer njen značaj. Ta me je še posebej presenetil. Prve dni, ko sva se spoznala, je zmeraj prva odnehala in mi nikoli ni ugovarjala. Kadar koli sem se kaj razburil in ji začel kaj dokazovati, se je samo ljubko nasmehnila, pokimala in rekla: »Prepričana sem, da imaš prav, Karl.« Tako me je zapeljala v prepričanje, da je moja mala Kitajčica prijateljska in ponžna, da sem dobil ženo, ki jo bom zlahkoma ovil okoli prsta.

Potem sva se pa poročila. Ko so bili za nama blaženi časi medenih tednov, ko sva se držala za roke in strmela drug drugemu v oči, sem začel opažati na Čijun rahlo spremembo. Jela je izražati svoje dvome, če sem kaj trdil preveč apodiktično, in v enem ali dveh primerih mi je celo ugovarjala. Dovolil sem ji to, ker nisem maral kvariti harmonije in sreče. Sklenil sem, da bom sam popustljiv, če je ona svojeglava.

Tisti mesec, ki sva ga skupaj preživela na Finskem, sem opazil na nji že obžalovanja vredno spremembo. Nč več mi ni ponavljala, »da, dragi, kadar sem ti razlagal kako svojo teorijo, temveč mi je začela praviti svoje mišljenje. Se zmeraj sem bil tiho. A bila je čedalje hujša in hujša. Na-

ljni odnosi so se čedalje bolj razdirali in ni dolgo trajalo, ko mi je popolnoma ušla iz oblasti. Ob vsaki priložnosti je na dolgo in široko razkladala svoje poglede na posamezne stvari, zavračala moje politične nazore, se vprilo ljudji prerekala z menoj in si celo dovolila predrznost, da si je lakirala nohte in si jih rdeče poslikala, čeprav je vedela, da to mrzim. Trpel sem, ko sem videl, da počasi, a zanesljivo drsiva v nevaren prepad. Sprevidel sem, da se bliža huda ura, in dopovedoval sem si, da mi je preostala samo ena rešitev: moram se sam uveljaviti — enkrat za vselej moram zlomiti to nevarno trmo v svoji ženi in ji dokazati, da sem jaz gospodar.

Priiložnost za to se mi je ponudila kaka dva meseca po njenem prihodu na Finsko. Takrat je namreč počilo. Pozabil sem, kako se je začelo, a dobro še vem, da mi je hotela nekaj ugovarjati. Potrpežljivo sem ji dopovedoval, da nima prav, a je trdovratno gonila svojo in mi ni hotela nič priznati. Tako sva se zapletla v grd prepir. To se pravi: ona mi je jezikalna in mene je seveda pograbilo sveta jeza — udaril sem po mizi, jo pošteno ozmerjal in jo v resnici ugnal. Ves srečen sem videl, kako mi niti besedice več ne ugovarja, temveč molče poslušam moje besenje. »Zmagal si!« sem si čestital. »Vselej samo glej, da boš res togoten, pa bo odnehala.«

Čisto sem bil že pripravljen stisniti jo v objem in ji odpustiti, ko me je mahoma doletelo eno izmed njenih neprijetnih malih presenečenj.

»Shut up (jezik za zobe),« je rekla. Dotlej se še nikoli ni tako daleč spozabila, da bi bil slišal iz njenih ust tak izraz, zato sem kar osupnil.

Resno sem se razjezil. Zakričal sem še glasneje, začel zmerjati in tolči s pestjo po mizi. A ni nič zalego — samo uprto me je gledala. V glavo mi je šinila huda kri in kar sopesem od premagovanja, ona je pa še naprej trmasto molčala in se mi ni hotela opravičiti. Moral jo bom telesno kaznovati — to me je globoko prizadelo, a druge stvari res ni bilo več. Počasi, preteče sem stopil proti njej. Vendar je bila hitrejša od mene. Kakor strela hitro je pograbilala neki rokopi, ki sem ga ravnokar končal.

»Samo besedo še — pa vse to pokurim,« je rekla zelo tiho in stegnila roko nad ogenj.

Ves dan sem se trudil s tistim rokopisom, zato me res ni mikalo, da

bi šla moja mojstrovina v peč; kar vztrepetal sem in nisem več niti črhnil. Namesto mene je pa ona zastavila besedo. Zelo mirno mi je razložila, da je že sita in naveličana mojega tiranstva in takega govorjenja z njo. Nič več se ne bo menila za moje vpitje. Pravico ima do lastnega mnjenja...

To je bila kratko in malo prava vstaja! Nsem nsem rekel ne bele ne črne, ker je še zmeraj držala moj rokopi nad plamen. Kaj sem sploh mogel narediti? In še preden je prišla s svojo pridigo do konca, sem se že začel spraševati, ali ni nemara le zrno resnice v tem, kar je govorila.

»Lahko te je sram, da se ne moreš premagati... Kaj bi pa bilo, če bi bila tudi jaz tako vroče krvi. Oba bi vpila in se drla, a to bi še ne pokazalo, čigava naj obvelja...«

Njena surovost me je globoko ranila, a mogoče je bilo v njenih besedah vendarle nekaj resnice in jo imela v marsičem prav. Na tistem se mi je še celo majčkono dobro zdelo, da je pokazala tolikšen pogum. Vse skupaj se je končalo s tem, da sem jaz njo prosil odpuščanja in ji celo obljubil, da v prihodnje ne bom več vplil nad njo!

Po tistem sva se še dostikrat sporila, a se je po navadi zmeraj enako končalo: pobesnim, se začnem dreti in pričakati in čisto izgubim oblast nad seboj, a vse nič ne pomaga, zakaj potem mi Čijun molče, a preteče začne vračati milo za drago. Nekoč je le malo manjkalo, da mi ni tresčila novega pisalnega stroja skozi okno iz stanovanja v petem nadstropju in rokopi tele knjige je bil že v grozni nevarnosti, da zletí v morje. Včasih sem primeri, da gre kratko in malo iz sobe, kakor hitro začnem stitirati.

»Ne maraj govoriti s teboj, dokler si histeričen,« mi reče ob taki priložnosti.

Zakaj ob najinih spopadih ona nikoli ne izgubi oblasti nad seboj? zmeraj je mirna in obvladana. To je tisto, kar me žre: ta ženska se ti sploh zaradi nobene reči ne razburi. Venomer je logična, hladnokrvna in razumna, tako da se človek sploh ne more prepričati z njo. Nemara ravno zaradi tega zmeraj zmagam. Včasih sem si celo želel, da bi jo popolnoma vrglo iz tira, tako da bi se razkrila v divjem, burnem prepirju, vendar se to nikoli ni zgodilo: še vselej je odšla iz sobe in mi rekla, da se bova o vsem lahko pogovorila, ko se pomirim.

Poletna obleka iz močnega pepita blaga. V vročih dneh se bomo v njej počutile kaj prijetno

(Konec prihodnjih)

Poletna obleka iz močnega pepita blaga. V vročih dneh se bomo v njej počutile kaj prijetno

Poletna obleka iz močnega pepita blaga. V vročih dneh se bomo v njej počutile kaj prijetno

Poletna obleka iz močnega pepita blaga. V vročih dneh se bomo v njej počutile kaj prijetno

Poletna obleka iz močnega pepita blaga. V vročih dneh se bomo v njej počutile kaj prijetno

Poletna obleka iz močnega pepita blaga. V vročih dneh se bomo v njej počutile kaj prijetno

Poletna obleka iz močnega pepita blaga. V vročih dneh se bomo v njej počutile kaj prijetno

Poletna obleka iz močnega pepita blaga. V vročih dneh se bomo v njej počutile kaj prijetno

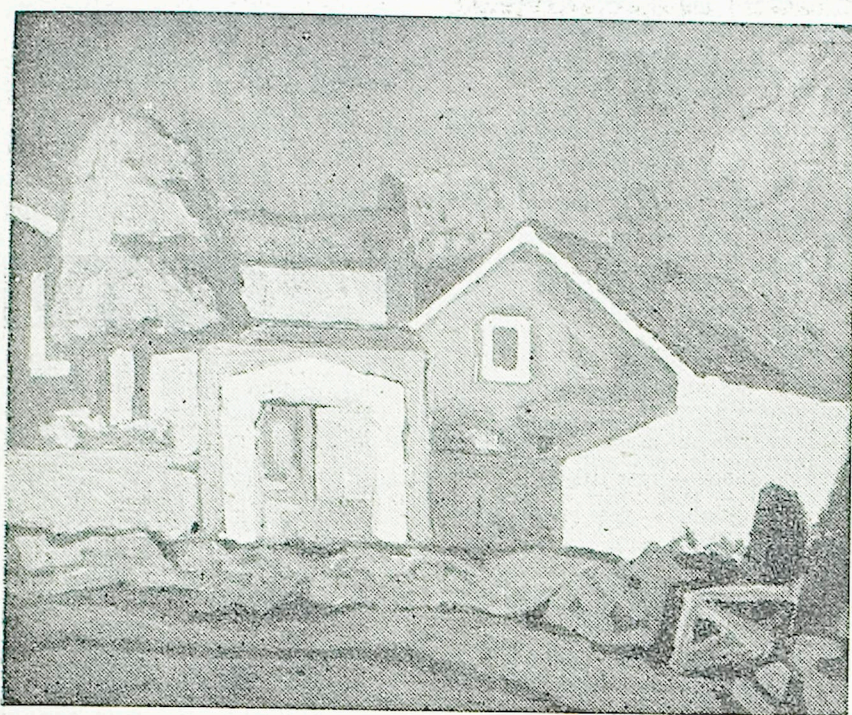
Poletna obleka iz močnega pepita blaga. V vročih dneh se bomo v njej počutile kaj prijetno

Poletna obleka iz močnega pepita blaga. V vročih dneh se bomo v njej počutile kaj prijetno

Poletna obleka iz močnega pepita blaga. V vročih dneh se bomo v njej počutile kaj prijetno

Poletna obleka iz močnega pepita blaga. V vročih dneh se bomo v njej počutile kaj prijetno

Jože Cesar: Trebče (olja)

Tržačan Jože Cesar razstavlja v Kopru

V torek, 2. julija, je v koprskem kolektivnem razstaju odprl svojo okrajno razstavo tržaški slikar Jože Cesar. Razveselil je 21 osnutkov za scenarije in prav toliko olj: portrete, figure, kompozicije, krajine in cvetje. Cesar nam ni neznan. Pred javnost in kritiko je stopil že na mnogih kolektivnih in skupinskih razstavah v Italiji in Jugoslaviji, a zaslovel je tudi s svojimi modernimi gledališkimi scenami kot scenarist SNG v Trstu. Na letošnjem festivalu jugoslovanskih dramskih gledališč je dosegel celo visoko priznanje, nagrado za res izvršno inscenacijo Tavčarjeve igre »Pekel je vendar pekela«.

Cesar je slikar po rojstvu. To nam dovolj zgovorno izpričuje že njegova težavna pot, katero je bil po socialni nuji prisiljen preho-

dititi od manualnega delavca do priznanega slikarja umetnika. Tako pot zmorejo brez višjega strokovnega študija le redki rešnični talenti. Skoraj vse tehnično znanje mu je prinesla samovzgoje posredoval tržaški akademski slikar Avgust Černigoj. K njemu je prišel v uk v času, ko se je sedanji abstraktist in konstruktivist še oklepal slikarskih smeri, ki so se iz francoskega fidesieclea razširile prek Italije tudi do Trsta in Slovenije. Vzorniki so bili Gauguin, Degas, van Gogh in še nekateri starejši in mlajši, čeprav se je to slikarstvo na svojih poteh po Evropi včasih precej oddaljilo od izhodišča in dobivalo lokalne ter individualne odtiske.

Tudi Jože Cesar se je razvijal od smeri svojega učitelja Černigoja bolj ali manj samosvoje dalje, vendar se od tvarnosti motivov ni preveč oddaljil. Ostal ji je zvest in ji je vdahnil le vedno bolj svoj notranji značaj in temperament. Tra njegova tvarnost je izredno krepka, dinamična, a težka, kar je verjetno viden izraz težkega življenjskega in umetniškega boja, ki ga je moral bojevati do končne zmage.

Vsaka umetnost je pač izraz umetnikove notranjosti, katero tehnika samo dopolnjuje in prefinjuje, in to neglede na ta ali oni stil. Cesarjeva dela so težka,

V znamenju zabavnega žanra

III. POLETNE PRIMORSKE PRIREDITVE

Giacomo Puccini:
MADAME BUTTERFLY;
Izola, 29. junija

Letočno poletno sezono so pričele »Primorske prireditve« z gostovanjem ljubljanske Opere; lepe namene pa je prekrižalo vetrovno in deževno vreme, tako da je opera uprizorila le dve predstavi namesto obljubljenih štirih, in sicer balet P. I. Čajkovskega »Labodje jezero« v Kopru ter Puccinijevo »Madame Butterfly« v Izoli.

Predstavo »Madame Butterfly«, ki bi sicer lahko bila pravičnejša, so motile nerodne okoliščine, predvsem veter, ki je podiral kulise na odru, pa tudi nesrečno izbrani prostor — oder je bil postavljen tako, da je gledalcem zakrival morje, s čimer je odpa-

del edini argument, zaradi katerega je bila predstava sploh ob morju.

Ne glede na prostor in vreme pa se mi zdi, da bi bilo vendarle treba dobro premisliti, katero operno delo je primerno za izvedbo na prostem; Puccinijev izrazito komorni tip prav gotovo ni za to. Ob uprizoritvi v Izoli je prišlo do dejstva še posebno do veljave, ker je orkester zavzel prostor ob strani odra. Krhka in občutljiva instrumentacija, ki v zaprti hiši odločno pripomore k intimnemu, liričnemu razpoloženju, je prišla tako ob vso veljavo, oddaljenost pevcev od orkestra pa je zakrivila vrsto netočnosti ob vstopih. Zoper take neprijetnosti je seveda samo en izhod: zvišati je treba oder, pred njim pa postaviti nizek, lesen podij, ki bo orkestru dajal tudi potrebno resonanco.

Kot sem že omenil, bi predstava v splošnem lahko bila prava lepa, če je ne bi motile navedene okoliščine. Kljub temu pa je vsaj v glavnem — prišlo do izraza skrbno nastudirano delo, predvsem po zaslugi dirigenta Rada Simonitija in nosilcev glavnih vlog, Vande Gerlovič in Janeza Lipuščka. Prijetno je presenetil tudi topli bariton Marcela Ostashevskega, ki je pel vlogo konzula, izvrstna Suzuki Božena Glavakove pa je ubrano dopolnila protagonistični kvartet.

Druga skupina, ki je nastopila v okviru letošnje poletne sezone »Primorskih prireditve«, je potemtakem predstavljala lažjo glasbeno prireditev, ki je v splošnem ustregla svojemu namenu, saj je bila nekakšna javna radijska oddaja pod naslovom »Za vsakogar nekaj«. Vendar je potrebno omeniti še to, da je tako za stalne prebivalce, kakor za tujce bolj zanimiva folklorna jugoslovanskih narodov, kot pa razne popevke, ki jih je moči slišati vsak dan in ob vsaki uri na različnih radijskih postajah, blizu in daleč. Paradna reklama: »Opatija 58 — San Remo 59« — bi lahko brez hušnega pretresa odpadla.

Komorni ton, ki ga je ustvaril s svojim kvintetom Dalmatincev umetniški vodja Petar Tralič, je poslušalce ogrel. Skupina Dalmatincev, ki jo slišimo domala preko vseh naših radijskih postaj, se je predstavila kot lepo vpeta celota. Razpoložljive poslušalce je še posebno dvignila Borška Mamlula, radijska pevka izrednih kvalitetskih, ki je podala vrsto makredonskih, srbskih, šumadinskih in slavonskih pesmi z dovršeno interpretacijo in temperamentom, ki ga je le redko najti, obenem pa tudi z lepo glasovno tehniko (verjetno popolnoma naravno). Omeniti je treba še izredni glasovni material basista Ivana Pinčetića, ki ima tudi kot solist lepo bodočnost.

Vladimir Lovec

SKUPINA DALMATINCEV, RTV ZAGREB,

revija dalmatinskih in drugih narodnih pesmi; Piran, Izola, Koper, Ankan —

4. do 7. julija

Podoba je, da se pri nas čedalje bolj uveljavlja ameriški način sestavljanja kulturno-umetniških sporedov, za katerega je značilno osnovno vodilo: pestrost. Ni dvoma, da je to vodilo povsem zdravo, dokler ga z estetsko roko usmerja nekdo, ki ve, kaj sodi skupaj in kaj ne. Vendar pa je včasih težko določiti meje in reči: do tod sega oblast ene vrste take in take umetnosti, od tukaj naprej pa se pridenja povsem drugo polje. Morda je v tem vzrok, da gledamo na spored Radio-televizijske »Grupe Dalmatinaca« malce drugače kot bi sicer, ker je prireditev, vsaj v glavnem, zadovoljila.

Večer španskih plesov in pesmi FIESTA FLAMENCA;

Koper in Piran —

1. in 2. julija

Prišli so k nam z zvonečim naslovom: španski zabavni in folklorni ansambel iz Pariza »Fiesta Flamenca«.

Pred časom sta nas obiskala španska umetnika Pepita Perez in Manolo Montez in od takrat imamo visoko v čislju špansko plesno umetnost in špansko ter cigansko ljudsko pesem. Spoznali smo tudi, da so običajni pripomoček španskih plesalcev, katanjete, v rokah umetnice, kakršna je Perezova, samostojen in občutljiv instrument.

Vse drugače pa je bilo zdaj, ko nas je obiskala skupina »Fiesta Flamenca«. Koper je bil menda njihova startna točka na turneji po Jugoslaviji.

Ansambel šteje več plesalk in plesalcev, dva pevca in pianista. Najboljša je bila skupina pač v ljudskih plesih, pri katerih je skušala ohraniti vso avtentičnost svojevrstnega španskega kolorita, in manj tam, kjer so klasični baletni korak »pošpanili« z nošo in katanjetami. Skladbe, ki so služile kot glasbena spremljava k plesom, niso bile izbrane z najboljšim okusom. Kljub nekaterim zvonečim imenom znanih španskih skladateljev je bila glasba v glavnem psevdofolklorna, salonske priredbe s spremljavo obveznih katanjet. Kar pa zadeva noše, je bila to bogata in pestra paša za oči.

Ansambel je žel največ uspeha v skupnih folklornih točkah, kot so bili plesi »Jotas« in »Flamenca«.

Vse kaže, da se bodo morali organizatorji poletnih Primorskih prireditve še bolj usmeriti v domačo, jugoslovansko plesno in pevsko folkloro, saj predstavlja predvsem za tujce, pa tudi za nas, zanimivejšo in bogatejšo zakladnico, kot marsikaj »uvoženega«. Veliko je folklornih ansamblov v Jugoslaviji, ki so vsaj na taki višini, kot španska skupina »Fiesta Flamenca« in veliko je še boljših. Ni vse dobro že samo zato, ker pride iz Pariza. Vprašanje je, kje nastopa ta skupina v Parizu in kako se je tam uveljavila. Slika na prospektu pa nam še priča, da v polni zasedbi in z vsem sporedom k nam niso prišli. Z. L.

Nabratko

FILM O BORISU KIDRIČU
Viba-film ima letos v programu kratkometražni film o Borisu Kidriču, revolucionarju, narodnem heroju, državniku in človeku. Scenarij pripravljajo France Vreg, Dušan Biber in France Kosmač po zvozi iz zgodovinskega arhiva CK ZKS. Snematniki nameravajo v septembru, režijo je prevzel France Kosmač.

FESTIVAL DOMAČE POEZIJE
V glavnem štabu mladinskih delovnih brigad v Nišu so se pred kratkim dogovorili o sporedu prireditve letošnjega festivala jugoslovanske poezije, ki je v številnih krajih ob novi avtomobilski cesti. V času od 3. do 9. julija je okrog 180 pesnikov in kritikov iz vse države nastopilo na prireditvah v 22 mladinskih naseljih. Festival se je začel v Nišu in zaključil v Ohridu.

Od slovenskih pesnikov so se udeležili festivala Tone Pavček, Kajetan Kovič, Ciril Zlobec, Jančko Kos in od starejših Matej Bor ter Tone Seliskar.

UMRL JE EDEN NAJSTAREJŠIH SLOVENSКИH IGRALCEV — BOJAN PEČEK

Pred kratkim je v ljubljanski bolnišnici umrl znani slovenski igralec Bojan Peček. Ze kot mladenič se je posvetil odru, sodeloval je pri Dramatičnem društvu, član ljubljanske Drame pa je bil od njene ustanovitve 1919 dalje. V več kot petdesetih letih svojega umetniškega delovanja je nastopil v več kot 500 vlogah. Njegovo ime je tesno povezano z razvojem naše drske umetnosti.

PRVIČ V JUGOSLAVIJI ZAVAROVANINA ZA KULTURNE PRIREDITVE

Zavod »Ljubljanski festival« je zavaroval pri DOZ Inkaso letošnje festivalnih prireditve, ker je leta ogrožen zaradi morebitnega deževnega vremena. To velja zlasti za predstave večjega obsega, ki terjajo velik uprizoritveni prostor in jih zato ne morejo uprizoriti v zaprti dvorani. Za sedaj je zavarovana uprizoritev »Botra Andraza«.

ZAGREBSKA OPERA NA LJUBLJANSKEM FESTIVALU

Opera iz Zagreba sodeluje pri Ljubljanskem festivalu s tremi uprizoritvami: Sulekovim »Koriolanom«, Bizetovo »Carmen« in Lhotkovim baletom »Vrag na vasi«. Največje zanimanje je bilo v Ljubljani za uprizoritev nove opere »Koriolan«, ki jo je napisal Sulek po znanih Shakespeareovih tragedijah.

včasih celo mrka, a vedno prežeta s krepkim življenjem. Pri njem bi zaman iskali mrtvih ravnih linij in statičnih plošev, kakor tudi svetlih, igrivih barv. Celotneba so na njegovih oljnih krajinih temna, težka. Krajine pod njim so polne krčev, a podoben boj za razmah in sprostitve iz negibnosti opazimo tudi na nekaterih njegovih portretih in kompozicijah. Celotno izhodišče nekaterih scenskih osnutkov izhaja iz podobne miselnosti. Vendar se zdi, da je Cesar scenarist nekoliko vplival na Cesarja slikarja. To izpričuje posebno nekatere barvno premočno kontrastirane slike.

Cesar je mnogo boljši v tistih delih, ki so kompozicijsko in še zlasti barvno bolj ubrana. Zato je v takih slikah tudi pravo težko vrednosti njegove sedanje kiprske razstave. Mednje bi štel res svojske ubrane »Cinije«, »Pomlad«, »Njive«, »Valdoltro« in še katero med krajiniami in obmorskimi motivi, avtoportret in sicer mrki, a svojevrstno razpoložensko podano »Operacijo« med figuralko.

Te slike so skupaj z nekaterimi osnutki za gledališke scene tudi pravi odraz in dokaz Cesarjeve umetniške zmogljivosti, do katere je dosegel z velikim naporom, a je zato nanjo lahko toliko bolj ponosen.

R. Rehar

S SEJE OLO KOPER — IZ POROČIL O STANJU ŠOLSTVA

Družbeno upravljanje v šolstvu

Zakon o vodstvu šol, ki je stopil v veljavo dne 10. marca 1955, je dal vrsto pozitivnih rezultatov: omogočil je delovnim ljudem, da preko svojih predstavnikov v šolskem odboru aktivno sodelujejo v življenju šole, da skupaj z učiteljskim zborom in šolskim upraviteljem šole dejansko in tudi neposredno vodijo.

V šolskem letu 1957/58 je bilo na področju našega okraja 121 šolskih odborov, pri čemer niso všteti nekateri samostojni šolski odbori kmetijsko-gospodarskih nadaljevalnih šol (3), šolski odbori glasbenih šol (5) in upravni odbori posebnih šol in dijaških domov.

Pri osnovnih šolah (slovenskih in italijanskih) je bilo 107 šolskih odborov, pri gimnazijah (slovenskih in italijanskih) 4, pri srednjih strokovnih šolah 3, pri nižjih strokovnih šolah 3 in pri vajenskih šolah 4.

Število šolskih odborov se ne ujema povsem s številom šol in je manjše od njega. Podružnične šole na primer, ki so v administrativnem in pedagoškem pogledu vezane na osemletke, nimajo povsod svojega lastnega šolskega odbora.

Nekatere šole, ki delajo v istem kraju in ki imajo skupne značilnosti, imajo skupen šolski odbor, tako na pr. italijanska osnovna šola in gimnazija v Kopru.

Ponekod pa imamo tudi mešane, slovensko-italijanske šolske odbore, tako pri Luciji in v Strunjanu. Šolski odbori se volijo sicer na dve leti, vendar imamo še vedno 6 šolskih odborov, ki so bili izvoljeni že leta 1951 (Pliskovica, Studeno, Kovčice, Podgorje, Dol pri Hrastovljah) in 24 odborov, ki so bili izvoljeni leta 1955 in jim je torej mandatna doba že zdavnaj potekla. Odbori so imeli večnamna po sedem članov, bili pa

so tudi odbori, ki so štelj do dvajset članov (Tomaj).

Vsi šolski odbori so imeli skupaj 1015 članov, od tega 696 (68,5%) moških in 319 (31,5%) žensk. Največ ženskih članov je bilo v šolskih odborih za osnovno šolo, najmanj pa v šolskih odborih strokovnih in vajenskih šol. Od celotnega števila je bilo 178 (17,5%) članov imenovanih, 18 (1,8%) delegiranih, 633 (62,4%) izvoljenih, 170 (16,6%) je bilo šolskih upraviteljev in učiteljev ter 16 (1,6%) učencev.

Med člani šolskih odborov je bilo 135 (13,3%) delavcev, 377 (37,1%) uslužbencev, 302 (29,8%) kmetov, 18 (1,8%) obrtnikov, 17 (1,7%) upokojevcov in 166 (16,4%) ostalih, t. j. predvsem gospodinje brez določenega poklica. Značilen je nesorazmerno visok odstotek uslužbencev, ki se povzpne pri šolskih odborih gimnazij na 66%, pri šolskih odborih nižjih in srednjih strokovnih šol pa celo na 81%. Tako se je zgodilo, da v Jelšanah ni bilo v šolskem odboru niti delavcev niti kmetov, da ni bilo v šolskem odboru v Divači nobenega kmeta, da je bilo v šolskem odboru v Sežani od 17 članov kar 13 uslužbencev, da je bilo v Hrpeljah od 15 članov 13 uslužbencev itd.

Od odbornikov je bilo 373 (37,1%) članov Zveze komunistov, kar pomeni dobro tretjino vsega članstva. Ta odstotek pa močno varira in je po mestih znatno večji, kakor na podeželju.

Vsi navedeni šolski odbori so imeli v preteklem šolskem letu 450 rednih sej, kar bi bilo povprečno po 3 do 4 seje na odbor, vendar pa se opazuje tudi pri delu šolskih odborov več različice. Samo po eno sejo sta imela šolska odbora v Smluhu in Vrabčah, po dve seji pa odbori v Skočjanu, Senožcah, Slivju, Prešnici, Ocizli,

Podgorju, Sembijah, Premu, Velikem Ubeljskem, Gornji Branici, Storiyah, Mirski Bistrici, Tomaju, čeprav zahteva zakon letno vsaj tri sestanke. Udeležba na sejah je bila na splošno zadovoljiva.

Od vprašanih, ki so jih šolski odbori pretresali, bi v prvi vrsti omenili: o šolskem obisku in o merah za njegovo izboljšanje bo razpravljali 233-krat, o disciplinskih prestopkih učencev 207-krat, o izvenšolskem delu učencev v raznih organizacijah in krožkih so razpravljali 153-krat, o šolskem uspehu in o ukrepih za izboljšanje materialnih pogojev šole, o proračunu dohodkov in izdatkov so razpravljali 328-krat, o raznih drugih stvareh — 285-krat.

Po sorazmerno kratki dobi, odkar so začeli po naših šolah delati šolski odbori, lahko ugotovimo, da so njihove začetne težave premagane in da v resnici postajajo to, kar morajo biti: vodstveni organ šole.

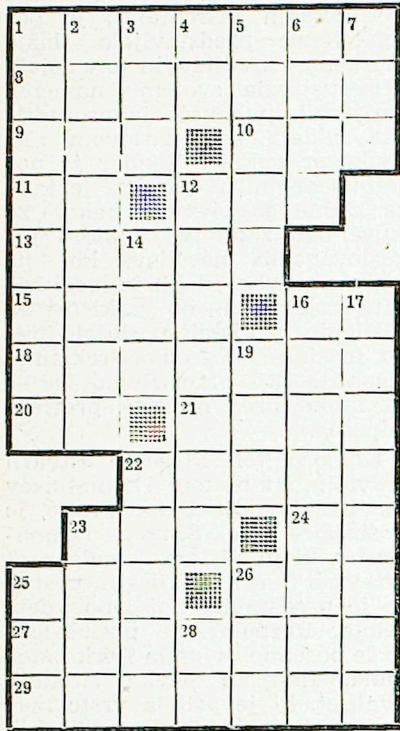
S 1. septembrom 1958, ko je začel veljati Ubeljski zakon o šolstvu, je prenehal veljati Splošni zakon o vodstvu šol. Novi zakon, ki je izkoristil vse pozitivne izkušnje prejšnjega zakona o vodstvu šol, daje šolskemu odboru znatno večje možnosti, da v skladu s splošnimi in posebnimi nalogami, ki jih ima šola, mnogo močneje vpliva na izboljšanje rezultatov dela.

Kakor povsod, je tudi pokazala izkušnja, da je od ljudi odvisno, kakšne rezultate bo dala ta ali druga oblika realistične demokracije. Zato moramo posvetiti mnogo več pozornosti izvolitvi ljudi v šolske odbore, ko pa bodo že izvoljeni, jim mnogo bolj sistematično pomagati. (Iz ekspozicije R. Čolakovića ob pregledu Splošnega zakona o šolstvu).

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. lahkoživ, lahkomiselni mladenič, 8. ženska oseba iz Verdijevega »Trubadurja«, 9. orel iz germanske mitologije, 10. ime mlade ameriške filmske igralkice Novak, 11. romunski slovnitičnik, 12. roževinasta tvorba na glavi, 13. zelo cenjen dragulj, 15. veliki grški basnopisec, ki mu pripisujejo kakih 400 basni, 16. številnik, 18. neizurjeni vojaški konji, popravila, obnove, 20. začetnici avtor-

ja »Buddenbrookovih«, 21. vojaško oklepno vozilo, 22. suženj v stari Sparti, 23. vrsta blaga za poletne obleke, 24. nota solmizacije, 25. ime Twainovega junaka Sawyerja, 26. debela palica, 27. ime pomorščaka Vespucija, 29. stavni in ulivalni stroj za posazne trke.

Navpično: 1. najznačilnejši francoski pisatelj 19. stoletja (»Madame Bovary«), 2. umetnostna smer, 3. pevski zbor, 4. osebni zaimek, 5. sodobni slovenski pisatelj (»Sodni dan na vasi«), 6. šarenica v očesu, 7. reka v Siamu, 12. zal človek, 14. za belugo največja evropska riba, 16. narodoslavec, 17. človek, ki vidi v mraku bolje kot pri svetlobi, 19. oseba iz indijskega epa »Mahabharata«, 22. grški bog svatbe, 23. mesto v severni Italiji, 25. tovarna avtomobilov v Mariboru, 26. velik morsk sesalec, 28. grška črka.

Tedenska prometna kronika

Preteklo sredo je prišlo na križišču cest Komen—Stanjel—Branik do lažje prometne nesreče. Voznik potniškega avtomobila Bogomil Lipovec iz Semelele pri Kopru je na tamkajšnji ozki cesti hotel prehiteti avto, ki ga je upravljal Marjo Leban iz Komna. Voznik potniškega avtomobila je moral zavoziti v nasip ceste in pri tem je prišlo do trčenja. Materialna škoda ni velika in tudi do hudih telesnih poškodb ni prišlo.

V ponedeljek, 6. t. m. je prišlo do lažje prometne nesreče na cesti II. reda v Rižani, pri odcepu ceste za Sermin. Voznik Johannes Schramm iz Nemčije je vozil previdno, vendar s preveliko hitrostjo. Iz odcepa stranske ceste sta prišla na prednostno cesto psa, voznik se jima je hotel izogniti in pri tem zavozil čez voznišče. Potniški avtomobil se je zelo poškodoval.

Silvester Valenčič iz Kopra je 1. t. m. vozil z motornim kolesom iz Kopra proti Portorožu. Hotel je prehiteti neki tovorni avto, ne da bi se prepračil, če je cesta prosta. Iz nasprotne smeri je privozil avtomobil, ki mu je zapiral pot, zato je začel zavirati. Cesta je bila spolzka in mo-

SPREJMEMO VAJENCE z dovršeno osemletko ali 4 razredi gimnazije za avtomehansko stroko, s 3 r. gimnazije za avtokleparstvo in z 2 r. gimnazije za avtiličarsko stroko. Nagrada po tarifnem pravilniku. S stanovanji ne razpolagamo.

AUTOCOMMERCE ZASTOPSTVO KOPER

DVOLETNA SADJARSKO-VINARSKA ŠOLA Lože pri Vipavi razpisuje vpis v prvi letnik:

Sprejemni pogoji:

1. Najmanj 6 razredov osemletke ali 2 razreda gimnazije. Prednost imajo absolventi kmetijskih gospodarskih šol.
2. Starost najmanj 16 let
3. Telesno in duševno zdravje.

Interesenti naj vložijo lastnorodno napisane prošnje na upravo šole in priložijo naslednje dokumente:

1. Zadnje šolsko spričevalo
2. Zdravniško spričevalo

3. Potrjeno staršev ali gospodarske organizacije, da bo redno plačevala vzdrževalnino, ki znaša mesečno 4.500 dinarjev.

Po uspešno končani šoli dobijo gojenci naziv kvalificiranega sadjarja oziroma vinogradnika.

Vse informacije dobijo interesenti osebno ali pismeno pri upravi šole. Prošnje za sprejem je treba vložiti takoj, najkasneje pa do 15. avgusta 1959 na naslov: Sadjarsko-vinarska šola Lože pri Vipavi.

UPRAVA

Morje - Kras

(Nadaljevanje s 3. strani) namen izleta, okrepi prijateljske in tovariške stike med člani obeh društev in tako zagotoviti nadaljnjo požrtvovalno delo članov, ki delajo v društvi prostovoljno iz čiste ljubezni do turizma. In končno je izlet nudil udeležencem priložnost, da se seznanijo z izletniškimi točkami, o katerih bodo pri svojem delu s turisti morali vedeti marsikatero informacijo.

Izlet je popolnoma uspel, o

ŠOFERJI, AVTOMEHANIKI!

V počastitev 40. obletnice ZKJ in stanovskega praznika 13. julija

bo v soboto, dne 11. julija 1959 ob 19. uri v menzi Tomosa SVEČANA AKADEMIJA

in v nedeljo, dne 12. julija 1959 s pričetkom ob 16. uri zbor šoferjev in avtomehaničarjev v Žusterni. Prireditve bo s pestrim sporedom: godba, pevci, ples, srečolov in plezanje na mlaj.

Vabljeni!

ZŠA — podružnica Koper

Obratna ambulanta kombinata »DELAMARIS«, Izola, razpisuje delovno mesto

splošnega zdravnika — upravnika.

Pogoji: strokovni izpit in najmanj 5 let splošne prakse.

Pismene prijave se sprejemajo do 31. julija 1959 na upravni odbor.

Gradbeno podjetje

»GRADBENIK« Izola sprejme:

2 MIZARSKA vajenca

2 KLJUČAVNIČARSKA vajenca

2 TERACERSKA vajenca in

15 ZIDARSKIH vajencev

Kandidati morajo imeti naslednje pogoje:

da niso stari nad 16 let

da so dovršili osnovno šolo — osemletko in

da so telesno in duševno zdravi.

Prošnje sprejemamo pismeno ali ustno do 31. julija 1959.

Vabilo prebivalcem Kopra

Udeležite se slavnostne otvoritve in ogleda novo zgrajene Industrijske kovinarske šole v Kopru v soboto, 11. t. m. ob 17. uri.

čemer je pričalo vedro razpoloženje udeležencev, ki je trajalo vas čas do pozne vrnitve; uspel pa je tudi zaradi okrepljenih stikov in razgovorov, ki so jih imeli predstavniki obeh društev s predstavniki uprave Škocjanskih jam, kobilarne v Lipici in drugod. Eden izmed rezultatov teh razgovorov je, da bodo turisti v Portorožu in Piranu še v tej sezoni lahko občudovali izredno dresuro plemenitih lipicancev v sklopu večje prireditve na športnem stadionu v Luciji pri Portorožu.

Jule

Pomoške PRIREDITVE

KOPER: 14. julija Plesna skupina »FRANCE MAROLT« iz Ljubljane.
IZOLA: 15. julija Plesna skupina »FRANCE MAROLT« iz Ljubljane.
PIRAN: 16. julija Plesna skupina »FRANCE MAROLT« iz Ljubljane.
POSTOJNA: 13. julija Plesna skupina »FRANCE MAROLT« iz Ljubljane.

Mali oglasi

TROSOBNO KOMFORTNO stanovanje v Izoli menjam za enako v Kopru. Ponudbe pod »Takoj« na upravo lista.

MIRNO DEKLE išče zaposlitev v gostinskem obratu, najraje v Piranu. Kogovšek Marija, Rovte 154, Logatec.

DVOKOLESA od 7.000.— dalje, CIKLOMOTORJI od 44.000.— dalje ter VESPE in MOTORJE, nove ter rabljene, Vam nudi tvrdka MARCON, Trst, Ulica Pietà 3. Pošiljamo darilne pakete za Jugoslavijo.

MESEČNO POROČILO

Mestne hranilnice Izola—Koper za mesec junij 1959
Hranilne vloge so se povečale na din 52,614.462.
Tekoči računi so se povečali od din 3,902.905 na din 8,768.926.
Računi stanovanjskih najemnin so se povečali na din 11,286.508.
Bančni kredit je bil odplačan od din 12,642.473 na din 8,454.455.
Potrošniška posojila so se zmanjšala od din 31,153.387 na din 27,402.074.
Druga posojila so se povečala od din 22,888.434 na 36,556.009 ali za din 13,667.575 od 1. 1. 1959.
Srednjeročna posojila so bila izplačana v znesku din 1,650.466.
Najhitreje raste po številu vlagateljev oddelek hranilnikov, ki je dosegel dne 30. 6. število 819 vlagateljev z vlogami din 4,726.765 ali povprečno nekaj nad din 5.500 na vlagatelja.

Upravni odbor internata Pomorske srednje šole Piran razpisuje mesto

EKONOMA

Pogoji: nižja strokovna izobrazba, večletna praksa v vodenju ekonomskih poslov (materialno knjigovodstvo, blagajna in administracija). Rok za vložitve prošnje 10 dni po objavi v časopisu. Prošnje priložite kratek življenjepis.

Barba Vane pravi

Rekli so mi, naj tudi jaz malo skrajšam jezike — oziroma bolje rečeno, naj se tudi jaz omejim pri svojem opletanju z jezikom, ko pa je današnja številka lista bolj tenka. Kako bi naredil, da bi bilo za vse prav, da bi bil volk sit in koza cela, kot pravimo? Še najbolje: izpustim nekaj perečih problemov, tako da nekateri »špec-kahle« ne bodo prišli še ta teden na svoj račun, marveč kdaj drugič — lahko, da koj prihodnjic.

Sicer pa veliko opravka ta teden tako in tako nimam in kar se je nabralo, bom hitro zdrčal. Prišli so mi povedati in me nato celo peljali gledat v Žusterno pri Kopru neki napis v morju, ki baje nima razlage v nobenem slovarju. Seveda sem jaz koj ugotovil, da je to skovanka iz besed kupatilo in čistiliste, saj se glasi »kupatištes«. Sicer nisem še nikogar našel izmed priznanih jezikoslovcev, ki bi mi lahko to mojo teorijo potrdil, vendar pa mislim, da bom le imel prav. Verjetno to ne bi nikogar zbadlo v oči, če ne bi bila tista napisna

Radio KOPER

NEDELJA, 12. julija: 8.00 Kmetijska oddaja: »Beseda o zdravstvenem zavarovanju v kmetijstvu« — 8.30 Z narodno pesmijo v nedeljsko jutro — 9.00 Reportaža: »Nedeljsko popoldne na Škofljskem bloku« — 9.15 Zabavni zvoki — 13.30 Sosedni kraji in ljudje — 14.00 Glasba po željah — 15.00 Vesti — 15.10 Spored domačih skladb in popevk.

PONEDELJEK, 13. julija: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Zabavna glasba — 14.30 Sportni pregled — 14.40 Izbrane melodije — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba — 15.30 Slovenske narodne pesmi.

TOREK, 14. julija: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Odlomki iz oper — 14.30 Sola in življenje: »Taborilj smo v Novem Sadu« — 14.50 Glasbeni intermezzo — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba — 15.30 Narodne pesmi in plesi.

SREDA, 15. julija: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Kulturni zapiski — 14.40 Narodni odmevi — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba — 15.45 Poje zbor Osnovne šole iz Sežane p. v. Majde Hauptmanove.

ČETRTEK, 16. julija: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Operetna glasba — 14.00 Glasba po željah — 15.30 Ob 40. obletnici KPJ — 15.40 Slovenske narodne pesmi.

PETEK, 17. julija: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Poje zbor Donskih kozakov — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba — 15.30 Domače aktualnosti: »Pogovor o uveljavljanju stanovanjskih skupnosti« — 15.40 Igra godba JLA.

SOBOTA, 18. julija: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Popevke in ritmi — 14.30 Igrajo veliki revijski orkestri — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba — 15.15 Iz delovnih kolektivov — 15.45 Dalmatinske popevke.

kje so ladje

P/l »BIHAČ«, je 27. junija odplula iz Galvestona s tovorom za Bremen, kamor prispe 20. julija.

P/l »DUBROVNIK« je 27. junija odplula iz Houstona v ZDA s tovorom za Reko, kamor prispe 28. julija.

M/l »GORENJSKA« je 7. julija priplula iz Port Saída v Egiptu na Reko, kjer manipulira s tovorom.

P/l »GORICA« je 6. julija odplula iz Sakaide na Japonskem.

P/l »LJUBLJANA« je 4. julija odplula iz Splita s tovorom za Zdanov v Črnem morju (ZSSR), komar prispe 12. julija.

M/l »MARTIN KRPAN« je 13. junija prispe v Piran, kjer je v Remontni ladjedelnici Splošne plobove v tekočem popravilu.

P/l »NERETVA« je 6. julija priplula v Rotterdam, kjer manipulira s tovorom.

M/l »PIRAN« je 6. julija priplula na svoji prvi vožnji iz tokijske

ladjedelnice Hakodate v Dairen, kjer naklada tovor.

P/l »POHORJE« je 5. julija odplula iz Djakarte s tovorom za Rangoon v Burmi.

P/l »ROG« je 7. julija priplula iz Splita v Sfax, kjer manipulira s tovorom.

P/l »ZELENGORA« je 30. junija odplula iz Lisabone na Portugalskem v Wellington in Gloucester v Angliji, kamor prispe 13. julija.

Kino

KOPER: 10., 11. in 12. julija angleški barvni film cinemascope GLOBOKO SINJE MORJE, 13. in 14. julija italijanski barvni film cinemascope IZGUBLJENI KONTINENT, 15. in 16. julija italijanski film PUSTOLOVCI.

IZOLA: 10. julija angleški film INŠPEKTOR ISČE NERED, 11. in 12. julija španski film SMRT KOLESARJA, 13. in 14. julija sovjetski film DOM, v KATEREM ŽIVIM, 15. julija italijanski barvni film cinemascope IZGUBLJENI KONTINENT, 16. in 17. julija španski film GLAVNA ULICA.

SKOFIJE: 11. julija španski film GLAVNA ULICA, 12. julija jugoslovanski film VRATA OŠTANJEVO ODPRTA, 15. julija španski film SMRT KOLESARJA.

POSTOJNA: 10. in 11. julija ameriški barvni film cinemascope OSVAJALEC, 14. in 15. julija ameriški barvni film SKRIVNOSTNO MOCVIRJE.

PRESTRANEK: 11. in 12. julija ameriški film POGUMEN KOT LASSIE, 15. in 16. julija jugoslovanski film BILA SEM MOCNEJŠA.

PIVKA: 11. in 12. julija francoski film OČE, MAMA, MOJA ZENA IN JAZ, 15. in 16. julija ameriški film Z ONE STRANI GOZDA.

SEŽANA: 11. in 12. julija ameriški film OSVAJALEC, 14. in 15. julija italijanski film PLAŽA, 16. in 17. julija madžarski film VRTINEC.

OPOZORILO

Uprava RIŽANSKEGA VOODOVA KOPER predvideva, da bo v prihodnjih tednih večkrat zmanjkalo vode, zato opozarja imetnike bojlerjev, hladilnih naprav z mehanizmom, ki delujejo na vodno hlajenje, naj pravočasno izklapljajo električne priključke!

Komisija za sklepanje in odpust delovne sile kombinata »DELAMARIS«, Izola,

razpisuje delovno mesto analitika.

Pogoji: Ekonomska fakulteta in 3-letna praksa ali srednja ekonomska šola in najmanj 6 let prakse v stroki.

Plača po tarifnem pravilniku.

Prijave se sprejemajo do 31. julija 1959 na upravo podjetja.

zonsko rešilno postajo, kot zadovoljni in ponosno pripovedujejo vaščani. Za zdaj sicer obnovljeni Mercedes postojnske rešilne postaje parkira kar ob reški cesti, kadar se mudi v Selcah, pravijo pa, da mu bodo že preskrbeli tudi streho, če bo za stalno »prekomanovan« v njihovo vas. Kaj več bi vam o tem morda lahko povedal njegov vozač, če ga pobarate, kajti ne verjamem, da bi uprava reševalne postaje v Postojni to lahko pojasnila — ker za to verjetno niti ne ve.

In še skok na Tolminsko — naravnost pod Rombon. V Soči pri Bovcu se je v nedeljo zjutraj močno jezil potnik, ker mu jo je pred nosom upihal avtoBUS za Kranjsko goro, ki odhaja iz Bovca zjutraj ob pol petih. Jezil se je zato ta revež, ker šofer kljub njegovemu mahanju z roko ni hotel zaustaviti na avtobusni postaji v Soči, čeprav je bil prazen. Iz tega je za ubogega potnika nastal cel kup neugodnih posledic, ker je zaradi tega zamudil vse zveze proti Beogradu, kamor je potoval. Pravi in piše, da bo že obrčunal s krivcem, kadar spet pride nazaj.

Lepo pozdravljeni!

Vaš Vane

Sedem zlatih medalj za koprski okraj

Razgovor s članom okrajne zveze Partizan Lucijanom Furlaničem ob vrnitvi z zveznega zleta v Beogradu

Drugi zvezni zlet Partizana v Beogradu je bil brez dvoma naša največja telesnovzgojna manifestacija po osvoboditvi. Nastopilo je okrog 20 tisoč pripadnikov društev Partizan od Maribora do Skopja, ki so demonstrirali množičnost in kvaliteto naše telesne kulture in vsestranski napredek, ki smo ga dosegli v razdobju med obema zletoma. Ovacije deset-tisočev gledalcev so potrdile, da je Partizan na pravi poti in da je zmeraj bližji svojem osnovnemu cilju: zainteresirati za telesno vzgojo slehernega našega delovnega človeka.

Med tistimi, ki so prikazovali številne dosežke na področju telesne kulture v zadnjih letih, je bil dostojno zastopan tudi koprski okraj. V Beogradu je odpotoval nad 600 tekmovalcev in organizatorjev, ki so se vrnili s presenetljivo blestječimi lovorikami. Osvojili sedem zlatih medalj ni šala, zlasti če pomislimo, da v telovadnici in tudi v nekaterih igrah z žogo (rokomet) skoraj nimamo tradicije. Kako so vse to dosegli? Poskušajmo odgovoriti z razgovorom med našim sodelavcem in udeležencem zleta, članom okrajne zveze TVD Partizan v Kopru Lucijanom Furlaničem.

Najprej bi vas naprosil za nekaj osebnih vtisov. Ste pričakovali od zleta več ali manj, kot ste doživeli?

Težko je v nekaj dnevih urediti vtise, ko smo videli toliko lepega in ko spomin skače od dogodka na dogodek. Toda če bi delal »prioritetno listo« o stvareh, ki so me najbolj impresionirale, potem moram omeniti tekmovalce v akademskih sestavah in zaključno prireditev najbolj uspešnih točk. Tu je šlo za proste vaje novega tipa, pri katerih se giba zlivajo in dopolnjujejo ter skladno učinkujejo na vse telo. Čeprav so pri teh vajah zunanji (koreografski) učinki manj pomembni, pa so vendar naletele pri občinstvu na navdušen sprejem. Imel sem občutek, da se je sproščeni, ki diha iz vaj, nalezel ves stadion in da je ta sproščeni občinstvu bolj pogodu, kakor če bi se posluževali že preizkušenih efektov.

Pri izvajanju prostih vaj se je zlasti odlikoval Maribor, najbolj skladno pa so izvajali vaje mladinci (lažja sestava). Neopazljivo pa so seveda nastop naših mornarjev in letalcev.

Ali se je bilo Kopru v tej močni konkurenci težko uveljaviti?

Koprski okraj je sodeloval pri vseh sestavah. Pripravljali smo se dobro in uspehi niso izostali. Na predtekmovalnih smo dobili visoke ocene in zletom zlatih medalj. Zlasti je treba pohvaliti koprski Partizan.

Kakšne praktične koristi si obeitate od nastopov v prostih vajah?

Prave za zlet so zelo razgibale delo v društvih. Vsi, ki so vadili vaje za zlet, so imeli od tega predvsem sami korist, saj te vaje utrjujejo in skladno razvijajo telo, da je sposobno hujših naporov. S tem sistemom prostih vaj bomo tudi v prihodnje nadaljevali in bo osnova naše splošne telesne vzgoje. Razumljivo pa je seveda, da jih bomo v sprememjenih in izpopolnjenih oblikah demonstrirali tudi na naših prihodnjih okrajnih in občinskih zletih in društvenih nastopih.

Ali ste zadovoljni z doseženimi rezultati v orodni in talni telovadbi?

Na zletu v Beogradu smo lahko ugotovili velik napredek v orodni telovadbi v zveznem merilu. To velja predvsem za moške, s Cerarjem na čelu. Se bolj razveseljivo pa je dejstvo, da je vrhunška telovadba zavzela že množičen obseg. Pravi užitek je bilo gledati nastop okrog 400 telovadcev v preskokih in talni telovadbi. Takega nastopa pri nas še ni bilo, saj smo bili vajeni gledati le nekaj izbranih vrst.

Koprski okraj je sodeloval le z najmanj številom nastopajočih v mnogoboju in vajah na orodju in v partizanskem mnogoboju. Zasedli smo »zlati sredino«. Več tudi nismo pričakovali, saj smo v orodni telovadbi glede tradicije na zadnjem mestu v Sloveniji.

Ali bi se dalo morda kakšne izkušnje z beograjskega zleta presaditi na domača tla?

Vsekakor! Videli smo, da temeljita orodna in talna telovadba na dinamičnosti in da je vsa togost odpadla. To bomo upoštevali pri našem nadaljnjem delu. Če pa bomo hoteli doseči večje uspehe, pa bomo vsekakor potrebne korenite spremembe v našem delu. Predvsem bo potrebno več sistematičnega dela z mladino in več meddruštvenih tekmovalj. Hkrati moramo misliti na stalen dotok kvalitetnih kadrov — vaditeljev.

Ko smo prebirali poročila z beograjskega zleta, nismo v lahki atletiki zasledili niti enega imena iz koprškega okraja?

Na predtekmovalnih v Celju se nismo uvrstili v finale. Konkurenca je bila premočna, saj so nastopali Lor-

ger, Lešek in številni drugi vrhunski atleti. Sicer imamo nekaj tekmovalcev, ki bi prišli v poštev (na primer Urbančičeva), vendar so le-ti glavni stebri športnih ekip. Res pa je, da bo potrebno atletiki posvetiti večjo pozornost, saj imamo precej talentov. Naši društveni odbori sicer trdijo, da primanjkuje organizatorjev in vaditeljev, kar pa po mojem mnenju ne drži v celoti. Skoraj v vsakem kraju so ljudje, ki so se nekoč aktivno ukvarjali z atletiko in bi morda za malenkostno plačilo sprejeli urjenje mladine.

Prvo mesto ženske rokometne ekipe Kopra je vsekakor največji uspeh koprškega okraja v Beogradu. Naše bralce bodo brez dvoma zanimale podrobnosti?

Po mnenju organizatorjev in sodnikov je bila ženska ekipa Kopra najbolj homogena in najbolj disciplinirana na tekmovalju. Tudi gledalci (zadnji dan celo 1.500) so ji dali številna priznanja. Koprčanke so tako rekoč v naskoku osvojile prvo mesto. Najprej so na splošno presenečenje premagale Pančevo (znani rokometni center) s 4:1, nato Subotico s 5:1 in v finalu Zapršiče kar s 6:1. Uporabile so svoj preizkušeni sistem zone 5:1, kar pomeni, da je bila ena igralca zmeraj izpostavljena. Ta sistem jim je omogočil trdno obrambo in nevarne, hitre napade preko izpostavljenih igralke. Koprčanke pa so bile tudi tehnično, kondicijsko in glede hitrosti na prvem mestu. Imena igralke, ki so prinesle domov zlato medaljo, so naslednja: Vera Hrvatin, Stanka Sluga, Anica Urbančič, Marta Taljat, Marija Šrok, Stanka Špoljar, Klara Bodigoj, Stojana Čebren, Milena Melan in Eda Radin.

Slišali smo, da so igralke Kopra sodelovale še na nekem kvalitetnem rokometnem turnirju?

Po končanem prvenstvu Partizana je Sportna zveza Jugoslavije organizirala turnir štirih ekip. Sodelovali so Koper, Zapršiči ter Virovitica (drugo mesto v zvezni ligi) in Novi Sad (tretje mesto v zvezni ligi). Koprčanke so osvojile tretje mesto, čeprav bi se morda v drugih okoliščinah borile za drugo ali celo za prvo mesto. V prvi tekmi so se namreč pomerile z Novim Sadom. Srečanje se je končalo v regularnem času neodločeno 3:3. Koprčanke so odlično igralo in bi glede na dogodek na igrišču zaslužile zmago. V nadaljnjem tekmi pa se je tekma končala 6:3 v korist Novega Sada. Naše igralke niso vzdržale, ker so prejšnji dan odigrale dve tekmi.

V rokometu smo imeli še dva zastopnika (člani — Koper in mladinke — Piran). Slišali smo, da se je njim godilo slabše?

Mladinke Pirana so nas razočarale,

saj so bile med favoriti za prva mesta, vendar so izgubile s Pančevom z 1:4. Kaže, da v društvu nekaj ni v redu, saj so šle Pirančanke na pot z zelo oslabiljeno ekipo. Koprčani pa so bili žrtve nepravilne razvrstitve v polfinalu. Igrali so skupaj z Bjelovarom (drugo mesto v zvezni ligi) in Lukavcem (drugo mesto v Bosni in Hercegovini). Kljub brezizglednemu položaju so se Koprčani zagrizeno vrgli v boj z Lukavcem in izšli prvi polčas neodločen rezultat 7:7, pozneje pa so zaradi neobjektivnega sodnika naglo popustili. Vsekakor je napravil organizator veliko napako, ker je dal v eno skupino tri močna moštva, v drugo skupino pa tri slaba.

Vsekakor ste v Beogradu dokazali, da je kvaliteta rokometu v koprškem okraju na zadovoljivi višini?

Opazovalci so bili presenečeni tako nad igro deklet kakor fantov. Mislim, da imata moška in ženska ekipa, ki letos prvič sodelujeta v republiški ligi, najlepše možnosti. Opozoril pa bi, da Koper še zdaj nima rokometnega igrišča in če ga ne bomo imeli do roka, potem bo šla liga po vodi. Pravila namreč določajo, da se

Nova Gorica na razpotju

Nogometaši Nove Gorice, ki se borijo za vstop v slovensko consko ligo, so v nedeljo izgubili v Ptujju z Dravo z 1:3. Zmaga domačinov je bila zaslužena, saj so bili zlasti v drugem polčasu v precejšnji premoči.

IZOLA : BRANIK 5:4 (4:1)

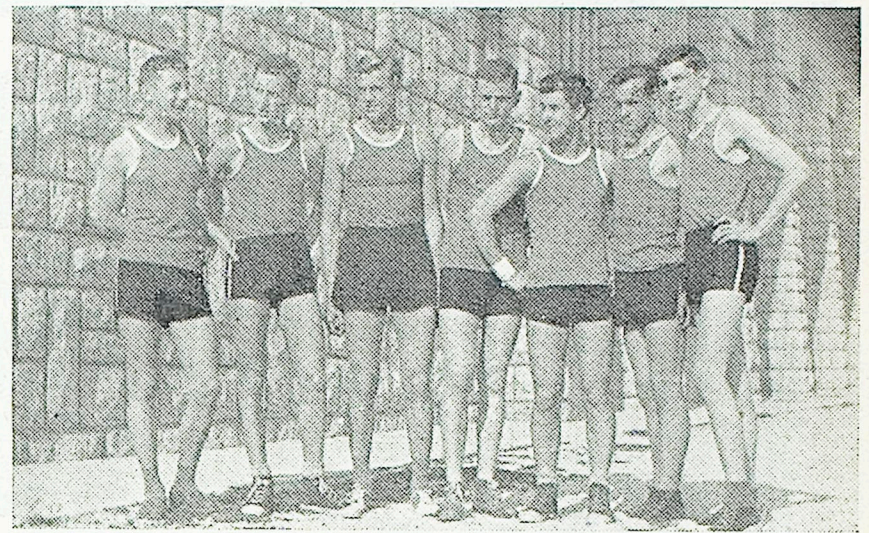
V tekmi za jugoslovanski pokal je Izola na svojem igrišču s težavo premagala borbeno goste. Goričani so bili v drugem polčasu boljši in Izola je s težavo ohranila priborjeno prednost. Kljub hudi vročini je bila igra na razmeroma zadovoljivi ravni.

GORIČANI — NEPREKOSLJIVI V KAJAKU

V nedeljo je bilo v Plavah na Soči izbirno tekmovalje najboljših kajakašev in kanuistov za sestavo državne reprezentance, ki bo v kratkem odpotovala na svetovno prvenstvo v Švico. V kajaku so kar trije Goričani zasedli prva mesta (Mozetič, Spacal in Brva) ter bodo skupaj z Ljubljancem Svetom sestavljali državno reprezentanco. V kanuju pa so vsa tri prva mesta osvojili ljubljanci.

Uspel nastop v Postojni

V organizaciji Balinarskega kluba »Sovič« je bil v nedeljo v Postojni velik balinarski turnir, posvečen 4. juliju, Dnevu borca. Na njem so nastopila moštva iz Sežane, Divače, Ilirske Bistrice in Postojne, ki so se na celodnevem tekmovalju ogročno borila za osvojitve dveh prehodnih po-

Košarkarsko moštvo TVD Partizana iz Sežane

lahko prvenstvene tekme igrajo le na tistih igriščih, ki so jih komisije ocenile, da ustrezajo vsem pravilom. Mislim, da bi se morali o tem problemu resno pomeniti pristojni organi na občini ter obe okrajni zvezi.

In za konec vas prosimo še za podrobnosti o uspehu mladih koprških košarkarjev?

Mladinci Kopra so osvojili drugo mesto v močni konkurenci. Ze takoj v začetku so pripravili neljubo presenečenje naraščaju državnega prvaka (Beograd), ki so ga premagali s točko razlike (38:37). V finalnem

srečanju so izgubili s Slavenskim Brodom 24:25 predvsem zaradi utrujenosti. Mladinci so se odlikovali s hitro in tehnično dobro igro in si povsem zasluženo priborili srebrno medaljo. Prav bi bilo, če bi to moštvo nadaljevalo s sistematičnim delom, saj ima vse možnosti, da se prej ali slej uvrsti v slovensko ligo.

Razen mladincev Kopra so nas v Beogradu zastopali tudi člani Postojne, ki so že takoj v začetku nalezeli na pretrd oreh (Beograd V). Izgubili pa so šele po hudem odporu. —lj

domačega občinstva tudi uspelo, čeprav imajo težave zaradi večjega števila poškodovanih igralcev.

Lestvica kvalifikacijskih tekmovalj je naslednja:

Ilirija	5	3	1	1	15:8	7
N. Gorica	5	2	1	2	15:9	5
Rudar	4	2	1	1	9:8	5
Drava	5	2	0	3	10:15	4
Tržič	5	1	1	3	8:17	3

GOSTOVANJE PIRANČANOV

Piransko Sidro je te dni gostovalo v okolici Ljubljane in iz dveh prijateljskih srečanj pobralo ves izkupiček. Domžale so premagali s 3:2, Svoboda v Duplici pa s 4:2.

Odslej bodo prijateljska srečanja med temi moštvi vsako leto.

KOPER : TOMOS 10:1

V ponovljeni tekmi obmorske nogometne lige je Koper visoko premagal Tomos z 10:1. Kakor je znano, se je prva tekma končala 1:0 v korist Kopra nekaj minut pred regularnim koncem. Ekipa Tomoša je takrat zaradi fizičnih obračunavanj in slabega sodnika zapustila igrišče.

RAZPIS

Ekonomska srednja šola v Kopru sprejme v naknadnem razpisnem roku še 10 dijakov(inj) v prvi razred ekonomskega odseka.

Za vpis lahko do 18. avgusta konkurirajo oni dijaki in dijakinje, ki bodo izpolnjevali naslednje pogoje:

1. da so uspešno končali osemrazredno šolo, kar morajo dokazati s spričevalom zadnjega razreda,
2. da imajo za vpis pisмено mnenje šole, ki so jo končali, o sposobnostih in nagnjenjih kandidata,
3. da imajo v letnem spričevalu iz vedenja oceno najmanj prav dobro,
4. da so dopolnili najmanj 14 let starosti in da niso starejši od 18 let,
5. da vložijo do 18. avgusta svojeručno pisano kolkovano prošnjo (din 30 drž. takse in din 20 občinske takse).

Prošnji mora biti priloženo: a) letno spričevalo zadnjega razreda b) mnenje šole c) rojstni list in d) svojeručno podpisana izjava staršev oziroma skrbnikov, da se strinjajo s prestopom dijaka na ekonomsko srednjo šolo.

V prijavi za vpis je potrebno tudi navesti, ali ima kandidat že oskrbljeno stanovanje.

Od prijavljenih kandidatov bo šola sprejela vse prijavitelce brez sprejemnih izpitov. Samo v primeru prekomernega števila prijavljenih kandidatov bo razpisna komisija ESS Koper izbrala določeno število kandidata, ki so dosegli boljše rezultate v matematiki in slovenščini v dosedanjih šoli.

Nepravilno vloženi in zakasneli prijavi ne bomo upoštevali.

O definitivnem sprejemu v I. letnik ESS bo pisмено obveščen vsak prijavitelj kandidat do 28. avgusta 1959.

TOMOS - SINDIKALNI PRVAK KOPRA V ODBOJKI

Ekipa Tomosa je osvojila letošnje sindikalno prvenstvo Kopra v odbojki. Premagala je vse svoje nasprotnike. Za drugo mesto se potegujejo Gozdna uprava, Elektro-Koper in Radio Koper.

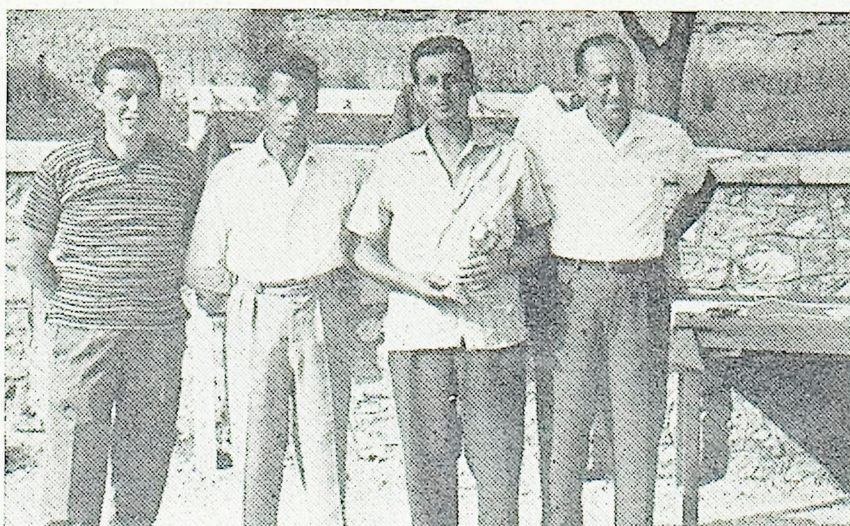
Tekmovalja se je udeležilo 11 ekip z okrog 100 igralci. Igrali so po ligaškem sistemu, to se pravi vsak z vsakim. Jeseni bodo s tem načinom tekmovalja nadaljevali, saj se je povsem uveljavil. Medtem ko so prej turnirji le za nekaj dni razgibali kolektive, je bilo zdaj čutiti več mesecev živahno zanimanje za šport.

kalov, ki sta jih darovala Občinska odbora SZDL in ZB NOV Postojna. Na tekmovalju so bili dosežni naslednji izidi: Sežana — Divača 13:10, Sežana — Postojna I 13:11, Sežana — Ilirska Bistrica 13:7, Postojna III — Postojna II 13:5, Postojna I — Divača 13:7 in Sežana — Ilirska Bistrica 13:4. Vrstni red moštev: 1. Sežana, 2. Postojna I, 3. Divača itd. Nedeljski turnir v Postojni je bil združen z otvoritvijo novega dvosteznega balinišča, ki so ga člani domačega kluba zgradili s prostovoljnimi delom. M. A.

TURISTIČNA PRIREDITEV

V Portorožu bodo tudi letos tradicionalne dirke oslov. Prejšnja leta so bile dirke le uvod v »Portoroško noč«, letos pa bo to samostojna prireditev. Še več: dirke oslov bodo v letošnji sezoni večkrat.

Jutri, v soboto, se bodo tekmovalci na okrašenih vozovih zbrali ob 17. uri v Portorožu, od koder bodo v sprevedu odšli na športno igrišče v Lucijo, kjer bodo dirke. Organizator, Turistično društvo, pripravlja za to priložnost majhno presenečenje. I. P.

Zmagovalno moštvo iz Sežane na balinarskem tekmovalju med pri-morskimi klubi v čast 40. obletnice ZKJ dne 5. julija v Postojni

Brazilijska prestolnica v pragozdu

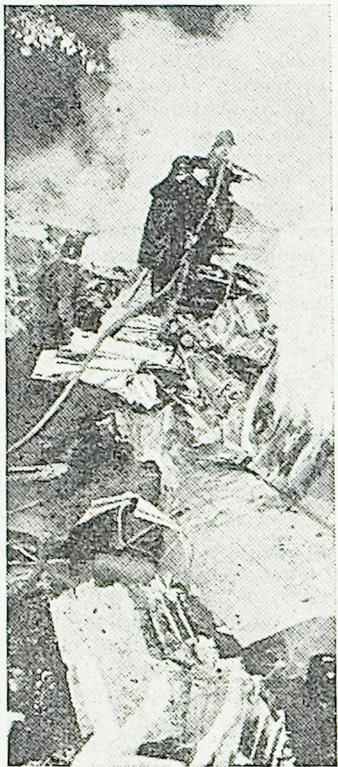
Brazilijska prestolnica Rio de Janeiro, po velikosti četrta država na zemlji, si gradi novo glavno mesto, po njihovo »Nova Capital«. Rio de Janeiro, dosedanja metropola nezmernega brazilijskega prostanstva, ki bi na njem našle prostor vse evropske države razen Sovjetske zveze, je preveč odmaknjen od njenih številnih pokrajin. Preložili bodo novo prestolnico tisoč kilometrov daleč od obale v notranj-
ščino države. Na prostoru kot je pri nas med Ljubljano, Gorico in Trstom, bo zraslo mesto, ki mu na svetu ne bo primere, ki pa ne bo presegljo pol milijona prebivalcev. 38.000 delavcev z najsoodnejšimi stroji se noč in dan trudi na 1200 m visoki planoti Goiás. Podnebje je tam odlično. Veliko umetno jezero bo v polkrogu obdajalo novo mesto, čigar največji zagovornik je sedanji predsednik dr. Juscelino Kubitček, ki že zdaj deloma tam uraduje, aprila prihodnje leto pa se bo vlada stalno preselila tja.

Mlada Brasilia je najprej dobila 3,5 km dolgo betonsko letališče za raketna letala. Tudi moderna cesta že veže staro in novo metropolo. Železniška zveza je še v gradnji, prav tako vodovodne in električne napeljave. Mesto bo zgrajeno v obliki križa oziroma letala. Trup bo vladna četrt, krila stanovanjske četrti, na križišču obeh pa se bo raztezalo kulturno in trgovsko središče

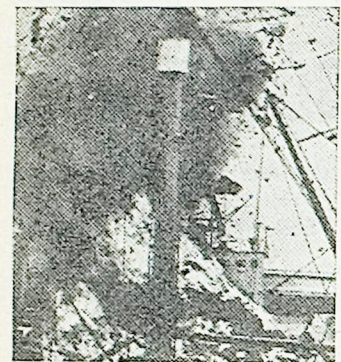
novega glavnega mesta. Za pešce bodo urejeni posebni hodniki nad cestami, ki bodo služile izključno avtomobilskemu prometu. Zamisel nove prestolnice je stara že nad 130 let, pred 70 leti so ji določili prostor, prihodnje leto pa bodo smeli načrti postati najmodernejše velenje in najmlajša prestolnica na svetu.

POLARNE BARVE

Kakor je poletje v polarnih krajih kratko, tako je tamkajšnje rastlinje skromno. Skoraj naenkrat bo zdaj vzvevilo. Na severni poluti seveda. Na južni je zima. So pa le tri barve, ki se vanje odenejo cvetke: bela, rumena in škrlatnordeča.

Prejšnji teden se je v Italiji pri Milanu pripetila kaj nenavadna letalska nesreča: velikansko potniško letalo ameriške družbe Super Constellation je po vzletu z letališča Malpenso zašlo v nevihtne oblake, iz katerih je udarila strela in dobesedno raznesla letalo, ki je treščilo na zemljo. Pri tem so izgubili življenje vsi potniki s posadko vred, skupaj 68 ljudi. Na sliki: gasilci skušajo rešiti pred popolnim uničenjem dele gorečega letala

Velikanski potniški parnik Ile de France, ki je bil med obema vojnama ponos Francije in poleg Normandie njena največja ladja, so prodali za staro železo in ga je kupila neka japonska družba. Vmes pa se je vtaknil neki ameriški filmski producent in najel ladjo še za snemanje filma o Zadnji vožnji ali Zadnjem potovanju, v katerem se bo ladja resnično potopila ob najbolj dramatičnih prizorih. Producenta stane najetje ladje vsak dan štiri tisoč dolarjev

Lahko se zgodi tudi avtomobilu, da prevrne vlak in ga poškoduje, kot je to videti na gornji sliki iz Forth Wortha v Texasu, ZDA, ko je nepreviden vozač avtomobila kljub jasnemu cestnemu znaku in opozorilu presegel na križišču na dvoje najmanjši miniaturni vlak v prometu na najdaljši takšni železniški progi na svetu. Povzročitelj nesreče je svojo nepazljivost hudo obžaloval, saj je moral plačati oškodovancu kar 15 tisoč dolarjev odškodnine

Od kdaj imamo nedeljo?

Povsem naravno se nam zdi, da mora po šestih delovnih dneh priti dan počitka, ko se zapro delavnice in trgovine, uradi in šole, ko lahko svobodno razpolagamo s celim prostim dnem. Vsekakor je človeštvo že v davnih dobah težilo za tem, da si privoščijo po šestih dneh dela dan razvedrila, da je sedmega dne zbiralo novih moči in sil za naslednje delavnice. Dan počitka pa ni bil pri vseh narodih isti. Medtem ko je nam nedelja, je bil starim Grkom ponedeljek, Perzijcem torek, Sircem sreda, starim Egipčanom četrtek, Turkom petek in Židom sobota. V začetku krščanstva so imeli pravzaprav dva praznika: Judje so praznovali soboto, kristjani pa nedeljo. In tako so bile tedaj tudi ob nedeljah odprte trgovine in so ljudje delali. Šele cesar Konstantin Veliki je leta 321 prepovedal ob nedeljah vsa nenujna dela, cesar Leon III. pa je v prvi polovici osmega stoletja slednjič prepovedal vsakršno delo

OBSEŽNO SORODSTVO

Po dolgotrajnih raziskovanjih so britanski strokovnjaki za analizo prednikov prišli do zaključka, da ima več kot 36 milijonov Angležev v svojih žilah po nekaj kapljic kraljevske krvi.

DALMATINSKI MARMOR

Od nekdanje slovele belj dalmatinski kamen, ki so ga že davni rodovi trgali predvsem iz nedrjaj otokov Brač, Hvar in Korčula. Ne le znamenite stavbe naših obalnih mest, tudi tužina se še danes marsikje ponša za zgradbami, ki jih krasi dalmatinski marmor.

Tik otoka Korčule, skoraj nasprotno kaplankemu Orebiču, se dviga iz morja otoček Vrnik, kjer so lomili korčulanski kamen že stari Rimljani. Iz kasnejših dob obstajajo še danes stavbe, zgrajene iz vrnikovega marmora. V Zadru n. pr. več javnih zgradb in cerkva, mestna posvetovalnica in še star rimski steber; v Šibeniku in Splitu obe tamkajšnji katedrali; v Dubrovniku razen številnih javnih zgradb in cerkva tudi Knežji dvor in Divona. Iz korčulanskega marmora sta tudi budipeštanski parlament in sloviata Hagia Sofija v Carigradu.

V ZNAMENJU RAKA

Od 22. junija do 22. julija stoji sonce v rakovem sozvezdju. Z nastopom poletja prestopi sonce najvišjo točko svoje nebesne poti, ki se od 22. junija dalje sleherni dan bolj niža. Preprosto rečeno: njegova pot gre nazaj, rakovo pot. In tako so daljni naši predniki dalj sozvezdju, v katerem se sonce v tem času navidezno zadržuje, ime, ki mu je po njihovem mnenju najbolj pritikalo, ime raka, ki se giblje zaedensko.

Poletni čas je prinesel s seboj pravo poplavo raznih »Miss« po zahodnem svetu. Zdjaj so se spomnili tudi ameriški fotografi, da bi izbrali svojo kraljico, ki naj bi predstavljala najbolj hvaležen model za fotografiranje. Izbrali so devetnajstletno študentko Martho Brannon iz Bishopville v ZDA. Na gornji sliki jo vidite, ko so ji v Miami Beachu izročili naslov

Plavajoči dok iz železobetona

»Kaspiški štev. 1« so nazvali največji železobetonski dok na svetu, ki so ga nedavno montirali ob Kaspiškem morju. Težak je 10.475 ton in lahko dvigne vsako ladjo, ki plove po tamošnjih vodah.

Plavajoči dok je dolg nad sto metrov in skoraj tako visok kot petnadstropna hiša. Pritisk na nekaj gumbov v osrednjem krmilnem pultu, zapahi se odpro, pregrade se napolnijo z vodo in dok se pogrezne od predpisane globine. Potem zapeljejo vanj ladjo in mogočne črpalke prično prazniti pregrade. Vsaka črpalka potegne v sekundi pet sto kubičnih metrov vode. Dok se dviga in z njim tudi ladja.

SAMO TRI ČRKE

Sto in sto je krajev ob našem Jadranu in tisoč je njegovih otokov, ki vabijo izletnike in letovalce. Ob podrobnejšem pregledu zemljevida naše morskne obale bi naštelj med njimi dvanajst krajev in otokov, katerih imena imajo le po tri črke. To so: Bar, Bol, Ika, Ist, Krk, Muo, Nin, Pag, Rab, Vir, Vis, Zut.

Brivec K. K. K. — tako pravijo A. C. Hightowerju v Little Rocku, v zvezni državi Arkansas v ZDA, kjer je najhujša trdnjava rasizma v vseh državah. Ta gospod se je sam imenoval za Velikega zmaja Ku Klux Klana — rasistične organizacije, ki z nasiljem strahuje črnce in vse drugopolte prebivalce ZDA. To so sicer uradno pred štirimi leti prepovedali, kaže pa, da tega gospodu ACH ni mar. »Poskusili se bomo izogibati nasilju, vendar pa bodo naši ognjeni križi spet plameneli. KKK je kristjanska organizacija,« je izjavil Velik zmaj novinarjem. Kristjanska — kot nekoč križarska — ali namen posvečuje sredstva, bi lahko rekli za ta primer.

Celotna služba na doku je osredotočena v njegovih stolpih. Zgoraj so kajute, prostor za kulturne prireditve in osrednji krmilni pult, spodaj se nahajajo elektrarna, črpalke, kompresorji ter ostali mehanizem in stroji.

V svetu je še zelo velik problem na milijone ljudi brez strehe, ki so jo izgubili ali onega vzroka izgubili. Tako je pri delitvi Indije in Pakistana postalo štirinajst milijonov muslimanov brezdomovinskih pregnancev, nad milijon pa jih je pri tem izgubilo življenje, na sto in sto tisoče pa jih še vedno živi po raznih begunskih taboriščih (na sliki). Pri omenjeni delitvi je osem milijonov Hinduov zbežalo iz Pakistana v Indijo, medtem ko je šest milijonov mohamedancev pribežalo iz Indije v Pakistan. Pravo preseljevanje narodov s kaj žalostnimi posledicami, ki jih je v glavnem kriva verska neustrpnost

— Mogoče imaš res prav, mamica! Miši verjetno ne bi napravile tako pravilnega reza na torti...

Jack London. 56
SMOKE BELLEW

V koči Lavre Sibley je ena ženska celo umrla. Pa vendar je bilo treba odločnih odredb.

»Za vse na svetu ne bi oplazil po bolnem človeku,« je pojasnjeval Čok in preteče stiskal pesti, »ampak pri tej priči bi mu zdrobil bučo, če bi vedel, da bo zaradi tega ozdravel. Kar vi lenuhi in postopači zdaj najbolj potrebujete, je čedno številce poštenih sunkov in bunkov. Zganite se no! Dol s svojih polic in v cape, pa hitro, ker drugače vas bom res moral s pestjo podrgniti po nosu.«

Reveži so jokali, ječali in vzdihovali. Solze so jim tekle po licih in sproti zmrzovale. Bilo je očitno, da resnično trpe nepopisne muke. Položaj je bil obupen, Dimačeva odredba pa kruta.

Ko so se vrnili delavski oddelki opoldne domov, so našli na mizi kosilo, ki so ga pripravili slabotnejši tovariši. Dimač in Čok sta nadzorovala tudi kuho.

»Dovolj za danes,« je rekel Dimač ob treh popoldne. »Delo iz rok, pa na posteljo! Vem, da vam ni kaj prida pri sreč, ampak videli boste, da bo jutri boljše. Zdravljenje ni prijetno, ampak slenil sem, da vas izlečim.«

»Prepozno,« se je Amos Wentworth suho posmejeval Dimačevemu prizadevanju. »Že v jeseni bi bilo treba začeti tako življenje, ne pa šele zdaj.«

»Vi boste šli za mano,« je odvrnil Dimač. »Kar primite tiste dve vedri! Vi niste bolni.«

Hodili so od koče do koče in so vsakemu, moškemu ali ženski, vsilili skodelico borovega čaja. Pa ni šlo nič kaj od rok to delo.

»Da ne bo nepotrebnega opletanja, naj vam takoj povem, da nam ni do šale,« je rekel Dimač prvemu, ki se je upiral in ječe tiščal zobe skupaj. »Čok, stopi no bliže.«

Dimač je z eno roko prijel bolnika za nos, z drugo pa ga je sunil pod žličko. Bolniku je vzelo sapo in je široko zajajal. »Zdaj, Čok! Dol s čajem!«

In bolnik je moral požirati, če ni hotel, da ga grenka tekočina zaduši.

»Prihodnjič pojde bolj gladko,« je zagotovil Dimač svoji žrtvi in pograbil za nos bolnika v sosednji postelji.

»Rajši bi pil ricinovo olje,« je Čok med štirimi očmi zaupal Dimaču, ko je prišla vrsta nanj, da izpije neprijetno tekočino. »O sveta božja pomagavka!« je zarjul na ves glas, ko je končno spravlil pod streho grenki delež. »Samo skodelico je bilo te pijače,« je rekel, »močna pa je kot tri sto zelenih strupov.«

»Štirikrat na dan bomo delili borov čaj in vsakikrat moramo napojiti osemdeset ljudi. Lahko si na prstih izračunate, da se ne utegnemo ukvarjati z neumnostmi,« je pojasnjeval Dimač Lavri Sibley, ki se je branila piti. »Vprašam vas, ali boste izpili brez tuje pomoči ali naj vas primem za nos.« Pa ji je pred nosom pomenljivo pomencal s palcem in kazalcem. »Sicer pa, čemu se upirate, ko je čaj izvrstno rastlinsko sredstvo. Ne bo vas vest pekla, ne.«

»Vest pekla!« je vzkliknil Čok. »Gotovo, da vas ne bo vest pekla. To vam je pijačica, da vam je ni enake.« Lavra Sibley se je obotavljala. Ni se mogla odločiti.

»No?« je vprašal Dimač. »Bom — bom pila,« je rekla. »Samo hitro!« Tisti večer sta se Dimač in Čok zavila v odeje trudna kot še nikoli.

»Sit sem že vsega tega,« je priznal Dimač. »Groza me obhaja, ko gledam, kako trpijo. Toda edino zdravilo, ki nam je na razpolago, je gibanje, morava ga preizkusiti. Da bi imela vsaj vrečo surovega krompirja.«

»Sparkins ne more več pomivati posode,« je poročal Čok. »Tako trpi, da ga obliva mrzel znoj. Na lasne oči sem videl. Niti toliko moči ni več imel, da bi sam legel na posteljo, moral sem ga položiti vanjo.«

»Samo da bi imela surov krompir,« je nadaljeval Dimač. »V njihovih konserviranih živilih ni tistih hranilnih snovi, ki so jim potrebne. In zaradi tega pomanjkanja tistih snovi poginjajo.«

»Če se tisti mladi fant Jones v Brownlowi koči ne bo stegnil še pred jutrom, ne znam več ugibati.«

»Za božjo voljo, ne boji vendar tako krut,« je nejevoljno vzkliknil Dimač.

»Jutri ga pokopljemo, kajneda?« je Čok nemoteno nadaljeval. »Ubogi fant, pa ga je že prišlo.«

»Molči!« je zakričal Dimač.

»Čok je še nekaj časa momljaj, kmalu pa je globoko dihanje pričelo, da je zaspal.«

Jones je bil naslednje jutro res mrtev. Obenem sta pa izvedela, da se je eden izmed najmočnejših članov oddelka za nabiranje drv ponoči obesil. Začeli so se vrstiti grozni dnevi. Ves teden je Dimač s krčevito vztrajnostjo silil bolnike k delu in jih napajal z borovim čajem. Pa se ni hotelo obrniti na boljše. Ni ga bilo dne, da ne bi enega, dveh, treh ali več moral pustiti v posteljah, tako onemogli so bili. Delavcev je bilo čedalje manj. Končno je spoznal, da za bolne od skorbuta ni slabšega kakor telesni napor. Grobokopi so bili neprestano na delu in vedno je bilo kakih pet šest grobov pripravljenih.

»Slabšega kraja za naselbino si pa res niste mogli izbrati,« je Dimač rekel Lavri Sibley. »Poglejte, kje leži! Na dnu ozke tesnine, ki se razteza od vzhoda proti zahodu. Opoldne sonce nikdar ne pogleda čez rob teh navpičnih sten. Menda že več mesecev niste imeli sončnega sija.«

»Mar sem jaz kriva? Saj nisem prej vedela, da bo tako.«

Dimač je skomignil. »Ne razumem, zakaj bi ne bili mogli vedeti, ko ste vendar bili tako prebrisani, da ste pripeljali teh sto tepecev semkaj, zlató kopat.«

Pisano je pogledala in odšepala. Ko se je čez več minut vrnil iz gozdiča, kamor je šel nadzirat delavce, ki so nabirali borove poganjke, je zapazil, da je vstopila v kočjo Amosa Wentwortha. Šel je za njo. Ko je dospel do vrat, je slišal njen obupni, proseči glas.

»Samo zame,« je moletovala, ko je Dimač odpiral vrata. »Živi duši ne bom povedala.«

Oba sta se potuhnjeno ozrla na vsiljivca in Dimač je bil uverjen, da bi bil slišal nekaj važnega. Bil je sam nase jezen, zakaj ni prisluškoval.

»Ven z besedo,« je srdito ukazal. »Kaj pa imata?«